

Saksbehandler
Per Olav Aslaksen
Ellen Margrethe Oskal
Brynjar Jørgensen

Telefon
77 64 22 01
77 64 21 83
77 64 21 73

Vår dato
03.05.2017

Vår ref.
2016/3817 - 5

Arkivkode
561

Deres dato
31.01.2017

Deres ref.

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 - Majorstua
0301 Oslo

Høringsuttalelse til søknad om tillatelse til å bygge fem småkraftverk i Tromsø kommune og ett småkraftverk i Balsfjord kommune

Fylkesmannen viser til NVE's høringsbrev datert 31.1.2017.

Konklusjon

Fylkesmannen i Troms har disse uttalelsene til søknadene:

Reipkrokkelva kraftverk:

Fylkesmannen har innsigelse til utbygging av Reipkrokkelva kraftverk. Begrunnelse er forringelse av naturtyper med B- og C-verdi, forringelse av viltområde med B-verdi, samlet belastning på landskap og forringelse av friluftsområde av lokal verdi. Prosjektet vil også ha negative konsekvenser for reindriftens bruk av området, da spesielt for særverdiområdene flyttlei og flyttesystem, oppsamlingsområde og kalvingsland.

Mellomdalelva kraftverk:

Fylkesmannen har innsigelse til utbygging av Mellomdalelva kraftverk. Begrunnelse er at prosjektet vil ha negative konsekvenser for reindriftens bruk av området, da spesielt for særverdiområdene flyttlei og flyttesystem, oppsamlingsområde og kalvingsland. Etablering av rørgate og permanent traktorvei vil ha negativ effekt på opplevelse av landskap.

Vasselva kraftverk:

Fylkesmannen kan akseptere utbygging av Vasselva kraftverk under forutsetning av at det fastsettes minstevannføring minimum tilsvarende 5-persentilnivå på 150 l/s om vinteren og 500 l/s om sommeren, og at det sikres fri passasje for nedvandrende fisk. Konesjonen må gi mulighet for å pålegge avbøtende tiltak i forhold til lokal flora og fauna.

Under planlegging og gjennomføring av anleggsarbeidene må det være aktiv dialog med friluftinteressene for å begrense negative virkninger.

Fylkesmannen forutsetter at det legges fram dokumentasjon for at utbygging ikke vil forringe dyrkbare arealer langs rørgata.

Lavangselva kraftverk:

Fylkesmannen har innsigelse til utbygging av Lavangselva kraftverk. Begrunnelse er forringelse av naturtype av B-verdi, forringelse av elva som landskapselement og forringelse av akvatisk økosystem.

Leirbukta kraftverk:

Fylkesmannen har innsigelse til utbygging av Leirbukta kraftverk. Begrunnelse er virkning på rødlistet rovfugl og virkning på landskap av to parallelle vannveier og anlegg av to bilveier. To permanente bilveier gir negativ konsekvens for reindrift. Plassering av kraftstasjon og midlertidige massedeponi på dyrket og dyrkbar mark gir negativ konsekvens for landbruk.

Smalak kraftverk:

Fylkesmannen kan akseptere utbygging av Smalak kraftverk, under forutsetning av at det fastsettes minstevannføring tilsvarende 5-persentil på 33 l/s om vinteren og 130 l/s om sommeren. Konesjonen må gi mulighet for å pålegge avbøtende tiltak i forhold til lokal flora og fauna.

Generelle krav til vilkår dersom det gis konsesjon:

- Omløpsventil må installeres i kraftverk i vassdrag med bestander av fisk.
- Det må pålegges minstevannføring som sikrer vanndekket areal og produksjon av bunndyr.
- Alle terrenginngrep må revegeteres med stedegen vegetasjon, uten introduksjon av arter som ikke forekommer på stedet. Fagkompetanse på revegetering må benyttes.
- Naturforvaltningsvilkårene må gi anledning til å pålegge avbøtende tiltak i forhold til flora og fauna, herunder tiltak for fossefall.
- For anleggsperioden må det inngå i vilkårene at det gjøres avbøtende tiltak:
 - for å unngå forstyrrelse av stedegent dyreliv
 - for å unngå at det settes kjørespor i våtmark og andre sårbare områder
- Tidspunkt for anleggsarbeid må avtales med berørte reinbeitedistrikt.

Innhold

1	Generelt	4
1.1	Samfunnssikkerhet.....	4
1.2	Fisk	4
1.2.1	Gassovermetning.....	4
1.2.2	Tilskudd av nye individer/gener fra innsjøer over inntaksdam.....	4
1.3	Samlet belastning.....	4
1.3.1	Samlet belastning på naturtyper	5
1.3.2	Samlet belastning på større sammenhengende naturområder	5
1.3.3	Samlet belastning på reindrift	7
1.4	Landbruk og jordvern	8
2	Reipkrokelva kraftverk, Tromsø kommune – Tinfos AS.....	8
2.1	Natur- og miljøvern	8
2.1.1	Naturtyper og artsmangfold	8
2.1.2	Akvatisk miljø	9
2.1.3	Landskap	9
2.1.4	Friluftsliv.....	10
2.1.5	Minstevannføring	11
2.2	Landbruk.....	11

2.3	Reindrift.....	11
3	Mellomdalelva kraftverk, Tromsø kommune – Statskog Energi AS	13
3.1	Natur- og miljøvern	13
3.1.1	Naturtyper og artsmangfold	14
3.1.2	Akvatisk miljø	14
3.1.3	Landskap	14
3.1.4	Friluftsliv	15
3.1.5	Minstevannføring	15
3.2	Landbruk.....	16
3.3	Reindrift.....	16
4	Vasselve kraftverk, Tromsø kommune – Småkraft AS.....	18
4.1	Natur- og miljøvern	18
4.1.1	Naturtyper og artsmangfold	18
4.1.2	Akvatisk miljø	18
4.1.3	Landskap	19
4.1.4	Friluftsliv	19
4.1.5	Minstevannføring	19
4.2	Landbruk.....	20
4.3	Reindrift.....	20
5	Lavangselva kraftverk, Tromsø kommune – Småkraft AS	21
5.1	Natur- og miljøvern	21
5.1.1	Naturtyper og artsmangfold	21
5.1.2	Akvatisk miljø	21
5.1.3	Landskap	22
5.1.4	Friluftsliv	22
5.1.5	Minstevannføring	23
5.2	Landbruk.....	23
5.3	Reindrift.....	23
6	Leirbukta kraftverk, Tromsø kommune – Tinfos AS.....	24
6.1	Natur- og miljøvern	24
6.1.1	Naturtyper og artsmangfold	24
6.1.2	Akvatisk miljø	24
6.1.3	Landskap	25
6.1.4	Friluftsliv	26
6.1.5	Minstevannføring	27
6.2	Landbruk.....	27
6.3	Reindrift.....	28
7	Smalak kraftverk, Balsfjord kommune – Bekk og Strøm AS	29
7.1	Natur- og miljøvern	29
7.1.1	Naturtyper og artsmangfold	29
7.1.2	Akvatisk miljø	30
7.1.3	Landskap	30
7.1.4	Friluftsliv	30
7.1.5	Minstevannføring	31
7.2	Landbruk.....	31
7.3	Reindrift.....	31
8	Oppsummering	33

1 Generelt

Fylkesmannsembetet har en rekke ansvarsområder som bl.a. omfatter natur- og miljøvern, landbruk, reindrift og samfunnssikkerhet. Alle disse ansvarsområdene omfattes av Fylkesmannens helhetlige beslutning i uttalelsen.

1.1 Samfunnssikkerhet

Samfunnssikkerhet og energiforsyning i Troms vil bli mer stabil når nye hovedlinjer kommer på plass gjennom hele fylket(420 kV). Småkraft har liten eller ingen betydning for kapasitet i nettet under vintermånedene når fare for bortfall av kraft er størst og når konsekvensene lokalt er størst.

1.2 Fisk

Blant kraftverkene i denne pakken drenerer både Mellomdalelva og Smalakelva til strekninger med bestander av anadrom fisk, vesentlig sjørret. Også Lavangselva har et lite potensial for anadrom fisk, men elva er ikke registrert med egen bestand. Vi har videre også stilt spørsmål ved hvorvidt også Reipkrokkelva kan ha en viss verdi for sjørret. For sistnevnte foreligger imidlertid ingen dokumentasjon eller kunnskap.

Kraftverk som vil påvirke innlandsfisk er Vasselva og Lavangselva.

1.2.1 Gassovermetning

Erfaring fra vassdrag med småkraftverk viser at gassovermetning forekommer i enkelte elver og er mer utbredt enn tidligere antatt, og at det kan ha alvorlige konsekvenser for livet i vassdraget mange kilometer nedenfor tiltaksområdet (NVE-rapport 109-2015). Gassovermetning og konsekvensene av dette for fisk og fiske i de aktuelle vassdragene nedstrøms planlagte småkraftverk er ikke utredet. Overvåkning av gassovermetning er ikke teknisk komplisert. Vi anbefaler derfor at gassovermetning overvåkes i vassdrag med bestander av anadrom fisk eller innlandsfisk.

1.2.2 Tilskudd av nye individer/gener fra innsjøer over inntaksdam

Det er kjent at fisk fra innsjøer lenger opp i vassdragssystemer forflytter seg passivt og/eller aktivt med strømmen fra innsjø til laveliggende områder slik at elver nedstrøms innsjøer får tilskudd av nye individer/gener. Etablering av småkraft i vassdrag med innsjøer oppstrøms vanninntaket, vil utgjøre en barriere og begrense tilskudd av nye individer til fiskebestanden nedenfor kraftverket. Denne problemstillingen er aktuell for Vasselva kraftverk og Lavangselva kraftverk.

1.3 Samlet belastning

Utbygging av alle omsøkte kraftverk i denne pakken vil sammen med allerede utbygde kraftverk øke den samlede belastningen på naturverdier knyttet til små vassdrag i området. Belastningen vil øke på følgende tema:

- Naturtyper
- Akvatisk miljø
- Landskap
- Friluftsliv
- Reindrift

1.3.1 Samlet belastning på naturtyper

Ved utbygging av småkraftverk blir naturtyper knyttet til vassdrag sterkere berørt enn andre naturtyper. Bekkekløft og bergvegg, og fossesprøytsone er de naturtypene som mest systematisk blir berørt av småkraftverk. I tillegg blir ofte høgstaudeskog og andre skognaturtyper berørt i rørgate og kraftstasjonsområde. Naturtype etter NiN-systemet som systematisk belastes er elveløp.

Kunnskap om bekkekløfter i Troms er mangelfull, og til dels fragmentert. I Naturbase er det registrert 32 lokaliteter av naturtypen bekkekløft og bergvegg i Troms fylke. En av disse ligger i Tromsø kommune, og ingen i Balsfjord. Gjennom ulike inngrepssaker, og spesielt i forbindelse med utredning av ny vannkraft, er det kartlagt noen flere bekkekløfter i fylket. Ut fra Fylkesmannens kunnskap er det flest kjente lokaliteter i innlandet. I de mer kystnære områdene er det lavere forekomst av bekkekløfter. Blant prosjektene i denne pakken er det registrert bekkekløfter (DN-håndbok 13 – F09) i Lavangselva og Reipkrokkelva. Utbygging av disse vil bidra til høy belastning på kjente bekkekløfter i Tromsø kommune.

Naturtypen elveløp (NiN) er i Norsk rødliste for naturtyper 2011 i kategori nær truet (NT) på grunn av tilstandsreduksjon de siste 50 år. Elveløp omfatter forekomster av rennende ferskvann med høy vanngjennomstrømningshastighet og kort oppholdstid, biologisk karakterisert ved mangel på en fullstendig næringskjede som inneholder krepsdyrplankton. Rødlista skiller ikke mellom ulike typer elveløp. Enhver utbygging vil innebære øket samlet belastning på naturtypen i Norge, med fare for at naturtypen flyttes over i en høyere truetkategorikategori. Om alle de omsøkte prosjektene sammen med allerede gitte konsesjoner bygges ut vil den samlede belastningen på naturtypen elveløp innenfor pakkeområdet øke. Elveløp som truet naturtype er kun omtalt og verdisatt i miljørapportene for Vasselva og Lavangselva.

Noen elveløp innenfor pakkeområdet som allerede er, eller potensielt vil bli belastet av inngrep er:

- Saltdalelva – Utbygd småkraftverk
- Ellenelva – Utbygd småkraftverk
- Forneselva – Utbygd småkraftverk
- Ritaelva – Gitt konsesjon for kraftverk
- Skogneselva – Gitt konsesjon for kraftverk
- Stordalselva – Gitt konsesjon for kraftverk

Av naturtypen bjørkeskog med høgstauder er det i Naturbase registrert 23 lokaliteter i Tromsø kommune. Blant prosjektene i denne pakken er det registrert to lokaliteter som ikke finnes i Naturbase.

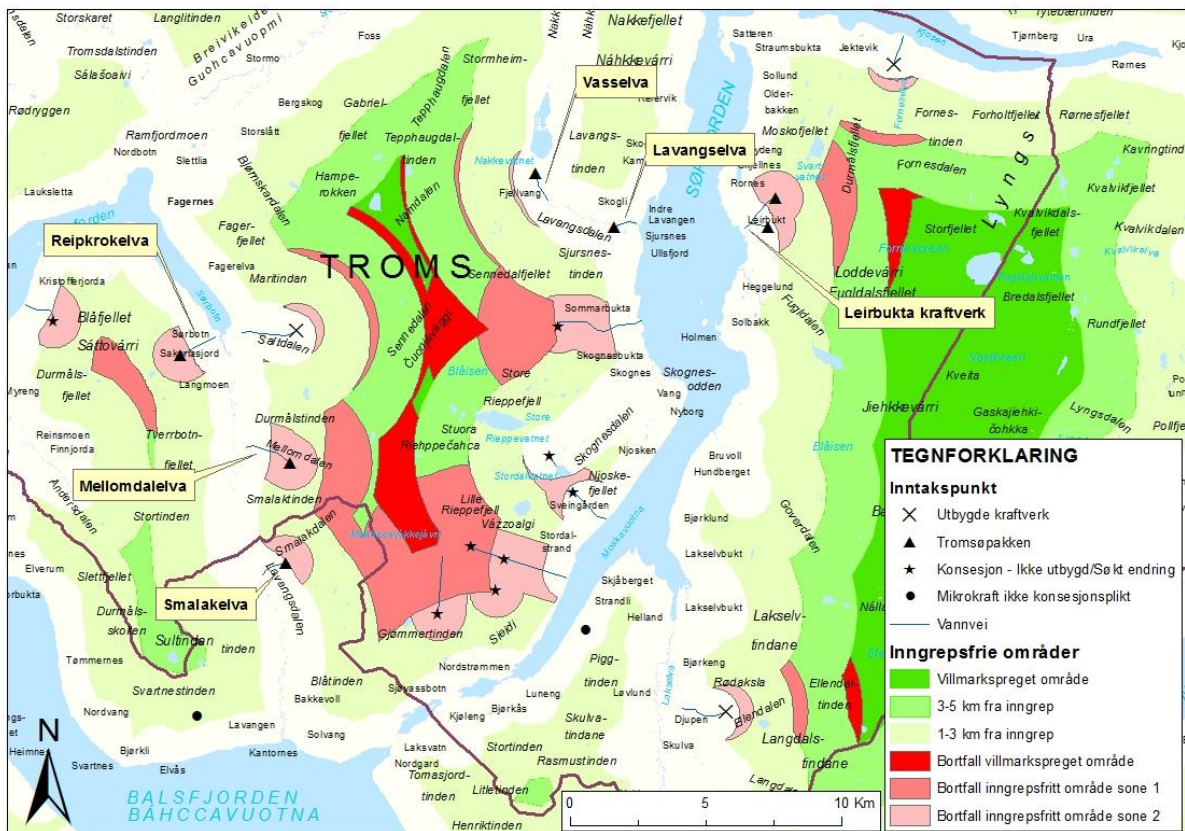
1.3.2 Samlet belastning på større sammenhengende naturområder

Fylkesmannen mener at en viktig del av utredning om landskap er å redegjøre for inngrepsstatus i tiltaksområdet og konsekvensene tiltaket har på naturmangfold i større sammenhengende naturområder.

INON – Inngrepsfrie naturområder i Norge – er en indikator som viser omfanget av og utviklingen av større, sammenhengende naturområder. INON er en *direkte indikator* på inngrepsstatus, fragmentering og utviklingen av areal av inngrepsfri natur. INON er en

indirekte indikator på utviklingen for de miljøverdiene som er knyttet til store sammenhengende naturområder. INON er også en *indirekte indikator* på de øvrige verdiene som er knyttet til de sammenhengende naturområdene; egenverdi, verdi for friluftsliv, opplevelse, landskap og forskning/referanseverdi og økosystemtjenester. INON kan også være en *indirekte indikator* på samfunnsutviklingen. INON synliggjør at nye arealer fortløpende tas i bruk og splittes opp til utbyggingsformål i Norge.

Fylkesmannen mener at det enkelte prosjekt, og alle prosjektene samlet, må vurderes i forhold til INON. Dette vil gi en god indikasjon på i hvor stor grad utbyggingene påvirker miljøverdier som avhenger av uberørt natur.

Figur 1. Inngrepsfrie områder før utbygging av Tromsø og Balsfjord-pakken, og bortfall som følge av de omsøkte kraftverkene og allerede gitte vannkraftkonesjoner rundt Sørfjorden (basert på INON-2013 og data for inntak og vannvei fra NVE-atlas).

Utbygging av de omsøkte kraftverkene vil gi bortfall og fragmentering av natur i tre områder som i dag hver for seg er sammenhengende inngrepsfrie områder (se figur 1). Disse er:

- Fjellområdet mellom Lavangsdalen og Andersdalen/Balsfjorden
 - Påvirkning i denne pakken er Reipkrokkelva kraftverk
 - Påvirkning av gitt konsesjon er Piksteinelva kraftverk
- Fjellområdet mellom Lavangsdalen, Sørfjorden og Breivikeidet
 - Påvirkning i denne pakken er Mellomdalen kraftverk, Smalak kraftverk og Vasselva kraftverk

- Påvirkning av gitte konsesjoner er Saltdalelva kraftverk, Stordal kraftverk, Sveingård kraftverk og Ritaelv kraftverk
- Lyngsalpan sør for Kjosen
 - Påvirkning i denne pakken er Leirbukta kraftverk
 - Påvirkning av gitte konsesjoner er Ellenelva kraftverk, Forneselva kraftverk, Gjerdelva kraftverk og Kjeldalelva kraftverk

Prosentvis tap av inngrepsfri natur som følge av kraftutbygging vil bli størst i fjellområdet mellom Lavangsdalen, Sørfjorden og Breidvikeidet. Men også i de to øvrige områdene gir summen av alle planlagte og konsesjonsgitte småkraftverk et betydelig bortfall av inngrepsfri natur. Kraftutbygging blir dermed en tung bidragsyter til nye inngrep i en allerede fragmentert natur.

Fragmenteringen vil etter vår vurdering først og fremst skje i inngrepsnære områder og i INON-sone 2, mens bortfall vil skje i INON-sone 1 og villmarksprega områder.

Mens de gjenværende inngrepsfrie naturområdene for en stor del finnes i høyereliggende terreng over skoggrensen, ligger mange naturtyper med viktig biologisk mangfold i liene under skoggrensen. I tillegg er det også området under skoggrensen som hovedsakelig benyttes som kalvingsland av reindriften. Inngrepene i forbindelse med utbygging skjer først og fremst i skogliene. Bortfallet av inngrepsfrie naturområder kommer som en konsekvens av nye inngrep i disse ofte artsrike skogliene.

1.3.3 Samlet belastning på reindrift

I forvaltningen av reindrift må man se helhetlig på områder, og i denne småkraftverkpakken er fem av seks konsesjonssøknader lokalisert innenfor Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt. I samme området var det for en tid tilbake omsøkt og behandlet flere søknader om reguleringer og utbygginger (Ullsfjorden, Tromsø kommune). Resultatet ble at det ble gitt konsesjon til tre prosjekt, men det gjenstår å se om alle konsesjonene blir benyttet. I forbindelse med disse søknadene ble det utarbeidet både en fagrapport – reindrift og en konsekvensutredning reindrift. For bakgrunnsinformasjon om reinbeitedistriktet viser vi til disse. Samtidig vil vi påpeke at det er 10 år siden disse dokumentene ble utarbeidet, og situasjonen for Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt har endret seg siden da.

I 2015 vedtok Kommunal og moderniseringsdepartementet at ny E8 skal bygges på østsiden av Ramfjorden og i mars/april 2017 ble reguleringsplanforslag for østre trase oversendt til kommunen. Denne traseen kommer i berøring med flere av reinbeitedistriktets flyttleier i dette området, og det er dermed foreslått en del komplekse avbøtende tiltak på dette i planforslaget. I Lavangsdalen er E8 tidligere blitt utbedret, da med økning i bredde og bygging av midtdeler. I forbindelse med dette arbeidet ble det gjort avbøtende tiltak som skulle ivareta trekk- og flyttleier som krysser Lavangsdalen i vest-østlig retning. Erfaringen med disse er ikke overveldende positiv, og man har hvert år situasjoner med at reinsdyr, spesielt oksedyr, blir stående i kjørebanelen. Videre kan det nevnes at det planlegges ny trase for fylkesvei 91 over Breivikeidet, og at planleggingen av Ullsfjordforbindelsen er i gang. I tillegg til disse veiprosjektene kommer andre type inngrep og tiltak. Hvis man kun skal fokusere på denne delen av reinbeitedistriktet så kan vi videre nevne generell økning i aktivitet i tilknytning

Tromsø by, herunder både næringsaktivitet i form av blant annet havneanlegg, og en stor økning i turisme og friluftsliv. Totaltrykket av ytre påvirkning har medført at reinbeitedistriktet har sett seg nødt til å legge om sin drift innenfor barmarksbeiteområdet, noe som medfører mer fokusert bruk av områdene sør for Breivikeidet/fylkesvei 91. Videre er Mauken/Tromsdalen det første reinbeitedistriktet innenfor Troms reinbeiteområde som på grunn av blant annet klimaendringer har søkt om å endre beitetidene på de ulike delene av reinbeitedistriktet. Dette betyr at områdene Tromsdalen og Andersdalen/Stordalen, som er barmarksbeiter, er omsøkt og godkjent brukt 15.4-15.1 i stedet for 15.4-15.10. Begrunnelsen for dette er sammensatt, men en del av dette er at man har begynt å se at høsten kommer senere og snøen legger seg senere. For at reinbeitedistriktet skal ha fleksibiliteten til å avlaste vinterbeitene i indre deler av fylket ved behov, har Fylkesmannen godkjent en slik endring av beitetidene.

Ved vurdering av konsesjonssøknader mener Fylkesmannen at omfanget av den samlede belastningen, herunder blant annet inngrep, klimaendringer og rovvilttrykket, som reinbeitedistriktene står ovenfor må hensyntas. Generelt for alle konsesjonssøknader så savner Fylkesmannen en grundigere utredning av eventuelle virkninger for reindriftsnæringen. Siden dette ikke foreligger har Fylkesmannen gjort et forsøk på å vurdere samlet belastning på grunnlag av kjent kunnskap om reindriftsnæringen og eksisterende inngrep.

1.4 Landbruk og jordvern

Dyrka og dyrkbar mark er en viktig ressurs i fylket. Dyrka mark utgjør ca 1,4 % av totalarealet i Troms. Dyrkbar mark utgjør ca 3,7 % av totalarealet. Det er viktig å sikre dette produksjonsgrunnlaget for framtidige generasjoner.

Flere av prosjektene berører dyrka og dyrkbar mark uten at konsekvensene reelt sett er utredet og tiltak vurdert. Det bør stilles krav til tilleggsutredninger for å få belyst konsekvensene for dyrkbare områder bedre.

2 Reipkrokkelva kraftverk, Tromsø kommune – Tinfos AS

Reipkrokkelva kraftverk vil utnytte et fall på 295 m fra inntaket på kote 310 til kraftstasjonen på kote 15. Vannveien er planlagt som en 1480 m lang nedgravd rørgate langs nordsiden av Reipkrokkelva. Det er planlagt 135 m permanent vei til kraftstasjon, samt midlertid anleggsvei til inntaket. Forventet linjetilknytning er 120 m jordkabel. Middelvannføringen er beregnet til 476 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,2 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,0 MW og gi en årlig produksjon på 7,8 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en omtrent 1660 m lang elvestrekning av Reipkrokkelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 40 l/s i perioden 1.5 til 30.9 samt 20 l/s resten av året.

2.1 Natur- og miljøvern

2.1.1 Naturtyper og artsmangfold

I influensområdet til Reipkrokkelva ble det i forbindelse med utarbeiding av rapport om biologisk mangfold (BM-rapport) påvist og avgrenset to viktige naturtypelokaliteter. Dette er en bekkekløft og bergvegg som er gitt verdi C-lokalt viktig, og en bjørkeskog med høgstauder

som har fått verdi B-viktig. Reipkrokdalen er også registrert som viltområde med viltvekt 2 – regional verdi (regional verdi = B-viktig).

Det er ikke registrert rødlistearter innenfor influensområdet. Avgrenset bekkekløft mangler bergvegger og fossesprøytoner. På grunn av dette vurderer BM-rapporten at muligheten for funn av sjeldne arter er svekket.

Søknaden gjør rede for prosentvis areal av høgstaudeskog og viltområde som blir direkte berørt av inngrepet, men gir ingen vurdering av hvilke kanteffekter som vil virke inn i gjenværende urørt areal. Fylkesmannen mener at utbygging vil forringe viltområdet og begge naturtypene ved redusert vannføring, direkte inngrep og kanteffekter i gjenværende areal.

2.1.2 Akvatisk miljø

BM-rapporten vurderer at akvatisk miljø i Reipkrokkelva er av lokal verdi. Det foreligger ikke kjent informasjon om forekomst av elvemusling eller ål i Reipkrokkelva.

I søknaden refereres det til at Faun naturforvaltning i likhet med FM i Troms anså at elva ikke har selvreproduserende bestand av anadrom fisk. Fylkesmannen avviser ikke at vi i telefonsamtale eller på annen måte har gjort en slik vurdering, da vår oppfatning er at Reipkrokkelva alene ikke har grunnlag for en selvreproduserende bestand av anadrom fisk. Hvorvidt elva benyttes av sjørret fra Sørbotnelva, som munner ut like ved Reipkrokkelva, er imidlertid ukjent. Vi kan derfor ikke utelukke at Reipkrokkelva har en viss verdi for den hensynskrevende sjørretbestanden i Sørbotnelva.

Vi vil i denne sammenheng også vise til Saltdaleva kraftverk, som fikk konsesjon i 2009. Saltdaleva har felles munningsområde i sjøen med Sørbotnelva og Reipkrokkelva. I NVE's behandling av konsesjon for Saltdaleva er det vist til fiskeribiologiske undersøkelser utført av Nordnorske Ferskvannsbiologer. Undersøkelsene i Saltdaleva den gang konkluderte med at Saltdaleva er stri, og lite egnet for produksjon av laksefisk. Det er kun strekningen på 50-100 meter ovenfor munningen i Sørbotn som har et visst potensiale. Tilsvarende undersøkelser er ikke gjort i Reipkrokkelva. Fylkesmannen vil likevel anta at vi finner noenlunde sammenlignbare forhold i Reipkrokkelva. Vurderingen i søknaden om at Reipkrokkelva er fisketom framstår likevel som noe bastant.

2.1.3 Landskap

Søknaden gir en generell beskrivelse i forhold til nasjonalt referansesystem for landskap. Videre beskriver søknaden at området inngår i et større landskapsrom rundt indre del av Ramfjorden ved Sørbotn. Søker vurderer dette som et fjordlandskap av lokal betydning. Verdien av landskapet beskrives som middels.

Søkers vurdering av landskapsvirkning er at terrengets utforming med skjermende bjørkeskog bidrar til å hindre innsyn til bekken i nesten hele influensområdet.

Etter Fylkesmannens vurdering vil første del av rørgata ut fra inntak måtte anlegges i en sidebratt skråning. Dette synes å gi behov for betydelig flytting av masser, og vil trolig også medføre fjerning av all vegetasjon i denne skråningen. Skråningen har et tynt vegetasjonsdekke over løsmasser. Etter vår vurdering vil det ta lang tid å etablere ny vegetasjon i denne

skråningen. Tvers over elvedalen, ca. 100 meter unna dette avsnittet av rørgata, ligger en naturlig rasteplass og utkikkspunkt på stien opp fra fjorden. Selv om landskapsvirkningen av dette er i mindre skala, vil et slikt inngrep oppleves negativt blant de som bruker området til friluftsliv.

Også resten av rørgata vil gå i til dels sidebratt terreng, og vil utgjøre et godt synlig inngrep i terrenget. Rørgata til Saltdalselva kraftverk illustrerer på en god måte hvilket inntrykk inngrepet kan forventes å gi. Rørgata til Reipkrokelva kraftverk vil imidlertid være langt mer synlig fra E8 enn det rørgata til Saltdalselva kraftverk er.

Fra inntaksområdet er det godt utsyn tvers over bunnen av Ramfjorden og munningen av Lavangsdalen. Herfra ser man blant annet rett over på det allerede utbygde Saltdalselva kraftverk. Med rørgate og anleggsvei er dette godt synlig i landskapet. Etablering av inntak med permanent ATV-trasé ved Reipkrokelva vil etter vårt syn endre den nære opplevelsen av landskapet, og forsterke det allerede etablerte inngrepet i Saltdalselva. ATV-traseer som dette vil medføre fare for erosjon. Det finnes det mange eksempler på, både langs slike som er etablert i forbindelse med småkraftverk, og langs andre ATV-traseer i utmark.

For landskap mener Fylkesmannen at det er relevant å vurdere samlet virkning av gjennomførte og planlagte inngrep i området rundt Ramfjordbotn. Inngrep i Saltdalselva er allerede nevnt. Det mest markante inngrepet i området er likevel E8. Det foreligger i dag beslutning om bygging av en ny parsell av E8 på østsiden av Ramfjorden forbi Sørbotn. Utbyggingen vil blant annet innebære ny bru over Saltdalelva, tunnelinnslag nord for Saltdalelva og ny vei i lia ovenfor bebyggelsen på Fagernes. Utbygging av Reipkrokelva vil bidra til øket samlet belastning på landskapet rundt Sørbotn.

2.1.4 Friluftsliv

Søknaden vurderer at influensområdet har lokal verdi for friluftsliv, og at konsekvensene for allmenn ferdsel, friluftsliv, jakt og fiske vil bli beskjedne både i anleggs- og driftsfasen.

Under egen befarings 16. august 2016 registrerte Fylkesmannen at det går en velbrukt sti langs sørsiden av elva opp til inntaksområdet. Det var ingen tegn til husdyr i området. Vi antar derfor at stien vesentlig benyttes av turgåere. Stien er ikke nevnt i søknaden. Fylkesmannen observerte også bærplukkere i området. Startpunktet for stien er parkeringsplass like ved Reipkrokelva. Inntaksområdet synes å være en naturlig kvileplass, og det var også merker etter bål her. Virkning av tiltaket på friluftsliv må ses i sammenheng med virkning inngrepet har på landskap.

I Tromsø kommunes kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder ligger Reipkrokdalen i områdetype *Store turområder uten tilrettelegging*. Området er gitt verdi *Registrert friluftsområde*. Kartleggingen har vært på offentlig høring, og ble behandlet i Kultur- idrett og friluftskomiteen i Tromsø 15.03.2017.

Ut fra egne observasjoner får Fylkesmannen et inntrykk av at områdets verdi for friluftsliv kan være noe undervurdert i søknaden. Vår oppfatning er at Reipkrokdalen rommer kvaliteter som er attraktive for friluftsliv.

2.1.5 Minstevannføring

Reipkrokkelva hører til vannforekomst *198-68-R Ramfjorden bekkefelt* i vannområde Balsfjord-Karlsøy, vannregion Troms. Vann-Nett angir at økologisk tilstand er god. Risikovurderingen er ingen risiko. Miljømålet er satt til god økologisk tilstand. Utbygging vil øke risiko for at miljømål etter vannforskriften ikke nås.

Tiltaket vil medføre en stor reduksjon i vannføringen i Reipkrokkelva. Planlagt minstevannføring er tilnærmet alminnelig lavvannføring for sommer og 5-persentil for vinter på henholdsvis 40 l/s og 20 l/s. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 39 l/s. Alminnelig lavvannføring utgjør 8,2 % av middelvannføringen.

Om det gis konsesjon mener Fylkesmannen at det må pålegges minstevannføring minimum lik 5-persentil både sommer og vinter på henholdsvis 107 l/s og 20 l/s. Hvorvidt dette er tilstrekkelig for å nå miljømålet må også vurderes under konsesjonsbehandlingen. Om miljømålet ikke kan nås med pålegg om minstevannføring må det vurderes om utbygging er forenlig med vannforskriften § 12.

2.2 Landbruk

Planlagt utbygging berører et lite areal med dyrka jord. Dette er belyst i konsesjonssøknaden.

Planlagt utbygging berører også mulige dyrkbare områder, jf kartlag på Kilden, NIBIO. Konsekvenser av berøring av mulige dyrkbare områder er ikke belyst i konsesjonssøknaden. Endring av fuktighetsforholdene kan endre egenskapene til dyrkbare områder. Endring av fuktighetsforhold for områder som berøres av rørgate bør belyses og konsekvenser vurderes. Det bør vurderes om rørgaten kan flyttes utenfor det største dyrkbare området.

Rørgate og jordkabel bør legges så dypt (minimum 1 – 1,5 meters overdekning) at det ikke er til hinder for eventuell fremtidig bruk av arealene dersom det skulle bli behov for oppdyrking av arealene til matproduksjon.

Tiltaket berører produktive skogområder av hovedsakelig høg og middels bonitet. Planlagt utbygging vil ut fra vår vurdering ikke ha negativ betydning for bruk av skogen i området og fremtidig skogsdrift.

2.3 Reindrift

Søker har gjort en vurdering av konsekvensene av tiltaket i forhold til reindriftnæringen og konkludert med middels til liten negativ konsekvens i anleggsfasen og liten negativ konsekvens i driftsfase. Søker har også gjort en vurdering av samlet belastning av for reindriften, men da kun i forhold til samlet belastning av omsøkte og eksisterende kraftverk. Søker vurderer den samlede belastning av kraftverk for reindrift til å være lite til middels negativ. Fylkesmannen er ikke enig i disse vurderingene og vil i det følgende beskrive grunnene til dette.

Omsøkte småkraftverk er innenfor barmarksbeiteområdet til Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt og beitetiden er fastsatt til å være mellom 15.4-15.1. Dette vil si at fra april til januar vil området være i bruk som beite for rein. Mer spesifikt så er de lavereliggende områdene, som fjellområdet rundt Storkollen ved Sørbotn, definert som kalvingsland og tidlig vårbeite.

Fylkesmannen kjenner til at de siste årene så har en siida (gruppering) innenfor reinbeitedistriktet ved gjennomføring av flytting til og fra vinterbeiteområdet brukt Lavangsdalen med tilknyttede daler som slippsted og pålastningsområde. Som et resultat av dette er disse dalene dermed tidlig vårbeite og kalvingsland for en større andel av flokken til reinbeitedistriktet enn tidligere. Det er en flyttvei i området, med en tilknyttet oppsamlingsområde i fjellområdet vest for Sørbotn. Reindriften nyttiggjør seg av tilgjengelig areal på en helhetlig måte og ikke som oppstykkende felt. For å sikre denne optimale bruken av tilgjengelig beite, er mobilitet en forutsetning. Dermed er det vesentlig at nye tiltak ikke kommer i konflikt med reindriften flyttveier jf. Reindriftenlovens § 22.

Vi konstaterer at søker er innforstått med at anleggsarbeid som spenner seg over mange måneder vil føre til at det omkringliggende arealet i liten grad vil bli brukt som beite mens arbeidet pågår, se kapittel om samlet vurdering i konsesjonssøknaden. Kalvingsland er definert som særverdiområde for reindriften da reinen på denne tiden av året er svært sårbar for forstyrrelser. Kalvetunge og kalvende simler, samt kalvesimler i pregningstiden, vil ved forstyrrelser kunne kaste/forlate kalven. I tillegg til at dette er en dyrevelferdsmessig problemstilling, er det selvfølgelig en utfordring som vil forringe reindriften produksjon og dermed økonomi.

I konsesjonssøknaden sies det at da tiltaket medfører liten grad av økning i menneskelig ferdsel i driftsfasen så vil ikke tiltak innenfor flyttlei og oppsamlingsområde ha større negativ effekt for reindriften. Denne vurderingen er Fylkesmannen ikke enig i. Fylkesmannens reindriftenfaglige vurdering er at dette vil være tiltak som under driftsfasen vil ha negative konsekvenser for reindriften og for bruken av flyttleien og oppsamlingsområdet.

Flyttleier følger spor bestemt av topografi, sjøer og vassdrag, og inngrep i disse kan få alvorlige konsekvenser. I noen tilfeller vil man bruke elver som ledegjerder. En flyttlei er ingen strikt avgrenset størrelse, men vil variere i bredde avhengig av topografien. Reindriften arealkart er utarbeidet som oversiktskart i stor målestokk, så selv om det i reindriften arealkart fremkommer at flyttleien har en bredde på ca. 550 meter oppstrøms skisserte plassering av kraftstasjon, stemmer ikke dette nødvendigvis når man kommer ut i terrenget og tar hensyn til topografi og eksisterende bebyggelse. Videre vil flyttetraseen kunne variere etter hvilken retning man driver dyrene i. Reinsdyr søker gjerne oppover når de blir presset, så én trase kan fungere når man skal driver dyrene oppover i terrenget, mens en annen trase må velges når dyrene skal drives nedover i terrenget.

Enhver ytre påvirkning av flyttleien vil representere en forringing av den, og plassering av inntak, vannspeil på ca 45 meter, kraftstasjon med tilhørende åpen kanal og parkeringsplass i en flyttlei vil i realiteten gjøre nettopp dette. Dette er i strid med Reindriftenlovens § 22. For øvrig vil plassering av et inntaksdam innenfor kalvingsland, tidlig vårbeite og oppsamlingsområde etter vår vurdering medføre negative konsekvenser for reindriftennæringen.

Videre må man se denne enkeltsøknaden i sammenheng med søknadene om kraftverk i Mellomdalen og i Smalakdalen, og særskilt viktig er det å se denne søknaden i sammenheng med arbeidet med E8. Dette da alle disse tre småkraftsøknadene og reguleringen av E8 påvirker det samme flyttesystemet.

Dette flyttesystemet, med flyttleier og oppsamlingsområder, er under sterkt ytre press. I søknaden nevnes konsesjonsgitte Saltdalselva kraftverk, og under delkapittel samlet belastning kapittel 1.3.3 så kommer vi inn på flere forhold som påvirker bruken av dette flyttesystemet.

Det er i utgangspunktet tre flyttleier som krysser Lavangsdalen og binder sammen Andersdalen-området med Stordalen-området. Av ulike årsaker (eksisterende utbygning og veiutbedring ol.) er det i dag hovedsaklig Mellomdalen og Smalakdalen (østsiden av Lavangsdalen) som kan benyttes uten uforholdsmessig mye tilrettelegging og ekstraarbeid for reinbeitedistriktet.

I forbindelse med regulering av en ny østre trase for E8 i Ramfjorden, så har Statens vegvesen hatt stor fokus på å bøte på dette og tilrettelegge bedre for fortsatt framtidig bruk av flyttleier som krysser E8, herunder flyttleien i området Sørbotn. Fylkesmannen har fått signaler om at reguleringsplanforslaget, som i skrivende stund ikke er lagt ut til offentlig ettersyn, blant annet vil inneholde underganger beregnet for å opprettholde åpne flyttleier.

Fylkesmannen er av den oppfatning at når man i forbindelse med store samfunnsøkonomiske og viktige regionale utbygninger, som utbedring av E8, legger til rette for opprettholdelse av reindriftens flyttleier og flyttesystem, så er det uakseptabelt å samtidig tilrettelegge for mindre tiltak som vil forringe den samme flyttleie.

Etter en helhetsvurdering av aktuelle tiltaks konsekvenser både under drifts- og anleggsfasen, sett i sammenheng med inngrepsituasjonene i berørte flyttleie og flyttesystem, er Fylkesmannens reindriftsfaglige vurdering at dette prosjektet vil ha negative konsekvenser for reindriftens bruk av området, da spesielt for særverdiområdene flyttleie og flyttesystem, oppsamlingsområde og kalvingsland.

3 Mellomdalelva kraftverk, Tromsø kommune – Statskog Energi AS

Mellomdalelva kraftverk vil utnytte et fall på 314 m fra inntaket på kote 376 til kraftstasjonen på kote 62. Vannveien er planlagt som en 1860 m lang nedgravd rørgate langs sørsiden av Mellomdalelva. Det er planlagt bygging av 1800 m permanent traktorvei (klasse 8) til inntaket. Forventet linjetilknytning er 1200 m jordkabel. Middelvannføringen er beregnet til 460 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,5 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,0 MW og gi en årlig produksjon på 8,2 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en omtrent 1660 m lang elvestrekning av Reipkrokelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 69 l/s i perioden 1.5 til 30.9 samt 7 l/s resten av året.

3.1 Natur- og miljøvern

Fylkesmannen har ved sin gjennomgang av søknaden påvist at det ikke er samsvar mellom inntakspunkt vist på detaljkart i søknadens vedlegg 3, og inntakspunkt vist på bildene 1.1 og 1.2 i søknadens vedlegg 5. Inntaket er tegnet inn på et sted der elva har et betydelig fall og også renner noe spredt. Bildene er tatt ca. 160 meter oppstrøms inntak vist på kart.

3.1.1 Naturtyper og arts mangfold

I influensområdet til Mellomdalelva kraftverk ble det i forbindelse med utarbeiding av rapport om biologisk mangfold (BM-rapport) ikke påvist viktige naturtypelokaliteter. Fylkesmannen har ikke annen kunnskap som tilsier at viktige naturtyper ikke er fanget opp.

I følge miljørapporten er det ikke funnet rødlistearter innenfor influensområdet. I Naturbase er følgende arter av nasjonal forvaltningsinteresse registrert innenfor influensområdet: fjellrype, lirype, heipiplerke. Miljørapporten sannsynliggjør at flere arter rovfugl sporadisk bruker området. Imidlertid foreligger ikke kunnskap om hekkeplasser innenfor influensområdet.

3.1.2 Akvatisk miljø

Ut over opplysninger om forekomst av fisk gjør søknaden ikke rede for akvatisk miljø, og virkninger på dette av utbygging. Søknaden opplyser at det ikke er anadrom fisk i vassdraget.

Det er en faktisk feil at det ikke er anadrom fisk i vassdraget. Sørbotnelva, som Mellomdalelva munner ut i, ca. 350 meter nedstrøms planlagt kraftstasjon, er registrert i lakseregisteret med hensynskrevende bestand av sjøørret. I 1988 gjennomførte Fylkesmannen i Troms ungfiskregistrering og bonitering i vassdraget. Rapporten fra undersøkelsen viste at det ble fanget ungfisk av både ørret og laks. Konklusjonen var at det hovedsakelig er ørret, og noe laks, i elva (Halvorsen & Kristoffersen 1989).

Om det gis konsesjon vil omløpsventil være et viktig tiltak for å unngå rask nedgang i vannstand ved stans i kraftstasjonen. Fylkesmannen forutsetter at installering av omløpsventil med tilstrekkelig kapasitet stilles som et vilkår for eventuell konsesjon. Vi forutsetter også at det i en eventuell konsesjon stilles krav om at inntak, vannvei, turbin og kraftstasjon for øvrig må konstrueres på en slik måte at det ikke slippes ut gassovermettet vann fra anlegget.

3.1.3 Landskap

Søker har vurdert at området har liten landskapsmessig verdi, og at tiltaket vil gi liten negativ konsekvens. Hvordan søker har kommet fram til verdi for landskap går imidlertid ikke fram. Søknaden viser ikke til nasjonalt referansesystem for landskap, og gir ikke grunnlag for å ta stilling til vurderingen av landskapsmessig verdi. Søknaden får etter vår vurdering heller ikke fram konsekvensene for landskapet og landskapsopplevelsen i anleggs- og driftsfasen.

Søknaden beskriver graving av rørgatetraseen som det største inngrepet, men at denne vil gro igjen med vegetasjon etter noen år og at lite da vil synes etter utbyggingen. Dog sies det også at 17 daa vil bli permanent influert av utbyggingen. Etter Fylkesmannens vurdering vil rørgata bli et inngrep i landskapet som vil være synlig i lang tid. Formuleringen «etter noen år» er da også vag i forhold til tidsangivelse.

Fylkesmannen mener at det er uheldig at det etableres en permanent traktorvei inn i området. Dette vil være et varig inngrep som endrer både landskapet og landskapsopplevelsen. Mellomdalen fremstår i dag som urørt så snart man kommer ut av syns- og hørevidde fra E8. Nabovassdraget Saltdalelva som fikk konsesjon i 2009, er i så måte et godt eksempel på landskapsvirkning av rørgate og permanent vei.

Omfang av terrenginngrep i forbindelse med etablering av dam og første del av rørgate ut fra dam kommer også dårlig fram i søknaden. Slik terrenget er på stedet vil anslagsvis de første 350 meter av rørgata måtte graves inn i en sidebratt skråning som i dag er kledt med bjørkeskog. Ved en utbygging vil vi anta at det meste av denne skogen må fjernes, og vil etter vår vurdering ta lang tid å bringe tilbake. Siden det også planlegges permanent traktorvei langs traseen vil rørgata her bli et varig terrenginngrep. Inngrepet vil være godt synlig både oppstrøms inntaket og fra naturlig utsiktspunkt på motsatt side av elvedalen.

Bortfallet av INON-areal som følge av denne utbyggingen indikerer på en god måte hvordan det gjøres inngrep i et landskap som i dag fremstår som uberørt.

Etter vår vurdering synes verdisettingen av landskapet å være noe lav. Konsekvenser for landskap synes også å være noe undervurdert.

3.1.4 Friluftsliv

Søknaden oppgir at området benyttes av grunneier til skogbruksformål, og at det selges jakt- og fiskekort. Utbygger vurderer at brukerinteressene kan bli noe påvirket i anleggsfasen, men med en anleggsperiode på 20 måneder blir påvirkningen liten sett i et 10-års perspektiv. Utbygger mener at inngrepet ikke vil gjøre området mindre attraktivt for allmenne brukerinteresser.

I Tromsø kommunes kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder ligger Mellomdalen i områdetype *Store turområder uten tilrettelegging*. Området er gitt verdi *Registrert friluftsområde*. Kartleggingen har vært på offentlig høring, og ble behandlet i Kultur- idrett og friluftskomiteen i Tromsø 15.03.2017.

Det er Fylkesmannens erfaring at mange mennesker opplever det som en kvalitet ved landskapet i seg selv at det finnes områder som ikke er tilrettelagt med stier, og i begrenset grad benyttes av store brukergrupper. En slik opplevelse vil gå tapt ved utbygging og anlegg av traktorvei.

3.1.5 Minstevannføring

Mellomdalelva hører til vannforekomst *198-21-R Sørbotnelva bekkefelt* i vannområde Balsfjord-Karlsøy, vannregion Troms. Vann-Nett angir at økologisk tilstand er svært god. Risikovurderingen er ingen risiko. Miljømålet er satt til svært god økologisk tilstand. Utbygging vil medføre øket risiko for at miljømål etter vannforskriften ikke kan nås.

Tiltaket vil medføre en stor reduksjon i vannføringen i Mellomdalelva. Planlagt minstevannføring tilsvarer 5-persentil for sommer og vinter på henholdsvis 69 l/s og 7 l/s. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 11 l/s. 5-persentil sommer utgjør 15 % av middelvannføringen.

Om det gis konsesjon mener Fylkesmannen at minstevannføring minimum tilsvarende 5-persentilene må være et absolutt krav. Vi stiller likevel spørsmål ved effekten av en minstevannføring på 7 l/s om vinteren.

Fylkesmannen har sammenlignet hoveddata for Mellomdalelva med det nærliggende prosjektet Reipkrokkelva. Størrelse på nedbørsfelt, spesifikk avrenning og middelvannføring

for disse to er tilnærmet like. Vi registrerer likevel at det er en betydelig forskjell i beregnede 5-persentiler og alminnelig lavvannføring.

Vannforskriften § 12 tillater at økologisk tilstand under visse forutsetninger kan reduseres fra svært god til god. Hvorvidt forutsetningene er til stede i dette tilfellet må vurderes under konsesjonsbehandlingen. Hvorvidt minstevannføring på 5-persentilnivå er tilstrekkelig for å nå minimum god økologisk tilstand må også vurderes under konsesjonsbehandlingen. Om miljømålet ikke kan nås med pålegg om minstevannføring må det vurderes om utbygging likevel er forenlig med vannforskriften § 12.

3.2 Landbruk

Rørgate og kraftstasjon berører ikke jordbruksarealer eller dyrkbar jord, jf kartlag på Kilden, NIBIO. Planlagt jordkabel berører på enkelte steder dyrkbar jord og dyrka mark.

Jordkabel bør legges så dypt (minimum 1 – 1,5 meters overdekning) at det ikke er til hinder for eventuell fremtidig bruk av arealene dersom det skulle bli behov for oppdyrking av arealene til matproduksjon, og bearbeiding av eksisterende dyrka jord.

Tiltaket berører lavproduktive lauvskogområder og noe produktiv skog av middels bonitet. Planlagt adkomstveg vil bedre tilgjengeligheten for skogressursene i området. Planlagt veg vil ut fra vår vurdering være positivt for fremtidig tilgjengelighet og bruk av skogressursene.

3.3 Reindrift

Søker har gjort en vurdering av konsekvensene av tiltaket i forhold til reindriftnæringen og konkludert med liten negativ konsekvens. Søkers vurdering er gjort på feil bakgrunnskunnskap, noen som vi antar kan ha påvirket søkers konklusjon.

Som nevnt i delkapittel 1.3.3 er beitetidene for barmarksbeiteområdene Tromsdalen og Andersdalen/Stordalen omsøkt og godkjent endret fra 15.4-15.10 til 15.4-15.1. Begrunnelsen for denne endringen er sammensatt, men en del av dette er behovet for fleksibilitet i forhold klimaendringene. Referert øvre reintall for reinbeitedistriktets er feil. Det korrekte er at det øvre reintallet for Mauken/Tromsdalen pr nå er 2000 rein i vårflokk, men reinbeitedistriktet har en søknad inne hos Reindriftsstyret om økning av reintall. Så vidt Fylkesmannen kjenner til er denne i skrivende stund ennå ikke behandlet. Når det gjelder reinbeitedistriktets faktiske bruk av barmarksbeiteområdet har den, som nevnt tidligere, de senere årene måttet bli lagt om. Dette på grunn av årsaker som er sammensatt av økt ytre påvirkning i form av økt aktivitet av ulik slag, klimaendringer og reinbeitedistriktets behov for en mer hensiktsmessig organisering. Totalbilde er en mer fokusert bruk av områdene sør for Breivikeidet/fylkesvei 91. Med bakgrunn i vår kjennskap til det komplette bildet i området (reindriften bruk, inngrepssituasjon, samfunnsutvikling osv) er ikke Fylkesmannen enig i søkers vurderinger.

Omsøkte småkraftverk er som sagt innenfor barmarksbeiteområdet til Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt. Dette vil si at fra april til januar vil området være i bruk som beite for rein. En eventuell anleggsfase vil medføre at det omkringliggende arealet i liten grad vil kunne bli brukt som beite mens arbeidet pågår. Mer spesifikt så er de lavereliggende områdene, hovedsakelig dalene, innenfor tilgjengelig barmarksbeite definert som kalvingsland og tidlig vårbeite. Lavangsdalen, Smalakdalen og delvis Mellomdalen er definert som vårbeite. Fylkesmannen kjenner til at de siste årene så har en siida (gruppering) innenfor reinbeitedistriktet ved gjennomføring av flytting til og fra vinterbeiteområdet brukt Lavangsdalen med

tilknyttede daler som slippsted og pålastningsområde. Til dette formålet har spesielt Mellomdalen, som velegnet for driving av rein, blitt benyttet. Som et resultat av dette er disse dalene dermed tidlig vårbeite og kalvingsland for en større andel av flokken til reinbeitedistriktet enn tidligere. Mauken/Tromsdalen har en del flyttleier i området. Reindriften nyttiggjør seg av tilgjengelig areal på en helhetlig måte og ikke som oppstykkende felt. For å sikre denne optimale bruken av tilgjengelig beite, er mobilitet en forutsetning. Dermed er det vesentlig at nye tiltak ikke kommer i konflikt med reindriften flyttveier jf. Reindriften § 22.

Flyttleier følger spor bestemt av topografi, sjøer og vassdrag, og inngrep i disse kan få alvorlige konsekvenser. I noen tilfeller vil man bruke elver som ledegjerder. En flyttleier er ingen strikt avgrenset størrelse, men vil variere i bredde avhengig av topografien. Videre vil flyttetraseen kunne variere etter hvilken retning man driver dyrene i. Reinsdyr søker gjerne oppover når de blir presset, så én trase kan fungere når man skal drive dyrene oppover i terrenget, mens en annen trase må velges når dyrene skal drives nedover i terrenget.

Enhver ytre påvirkning av flyttleien vil representere en forringing av den, og plassering av inntak, vannspeil på ca 50 meter, kraftstasjon og permanent anleggsvei i en flyttleien vil i realiteten gjøre nettopp dette. Dette er i strid med Reindriften § 22.

Videre må man se denne enkeltsøknaden i sammenheng med søknadene om kraftverk i Reipkrokdalen og i Smalakdalen, og særskilt viktig er det å se denne søknaden i sammenheng med arbeidet med E8. Dette da alle disse tre småkraftsøknadene og utbedringene av E8 påvirker det samme flyttesystemet.

Dette flyttesystemet, med flyttleier og oppsamlingsområder, er under sterkt ytre press. I søknaden nevnes konsesjonsgitte Saltdalselva kraftverk, og i vårt delkapittel samlet belastning 1.3.3 så kommer vi inn på flere forhold som påvirker bruken av dette flyttesystemet.

Det er i utgangspunktet tre flyttleier som krysser Lavangsdalen og binder sammen Andersdalen-området med Stordalen-området. Av ulike årsaker (eksisterende utbygning og veiutbedring ol.) er det i dag hovedsaklig Mellomdalen og Smalakdalen (østsiden av Lavangsdalen) som kan benyttes uten uforholdsmessig mye tilrettelegging og ekstraarbeid for reinbeitedistriktet.

I forbindelse med utbedring av E8 gjennom Lavangsdalen ble det enighet om en del avbøtende tiltak som skulle opprettholde trekk og flyttmulighetene selv med trafikksikkerhets-tiltak som midtdelere på store deler av denne strekningen av E8. Nå har man noen års erfaring, og man begynner å se at disse avbøtende tiltakene ikke fungerer helt optimalt. Man opplever hvert år at reinsdyr, spesielt oksedyr, blir stående i veibanen, noe som kan være med på å skape potensielt trafikkfarlige situasjoner. Statens vegvesen er nå midt i en prosess med å regulere en ny strekning av E8 (nord for Lavangsdalen), der det også er stor fokus på å opprettholde og tilrettelegge for fortsatt framtidig bruk av flyttleietraseene.

Fylkesmannen er av den oppfatning at når man i forbindelse med store samfunnsøkonomiske og viktige regionale utbygninger, som E8, legger til rette for opprettholdelse av reindriften flyttleier og flyttesystem, så er det uakseptabelt å samtidig tilrettelegge for mindre tiltak som vil forringe den samme flyttleien/flyttesystemet.

Etter en helhetsvurdering av aktuelle tiltaks konsekvenser både under drifts- og anleggsfasen, sett i sammenheng med inngrepsituasjonene i berørte flyttlei og flyttesystem, er Fylkesmannens reindriftsfaglige vurdering at dette prosjektet vil ha negative konsekvenser for reindriftens bruk av området, da spesielt for særverdiområdene flyttlei og flyttesystem, oppsamlingsområde og kalvingsland.

4 Vasselva kraftverk, Tromsø kommune – Småkraft AS

Vasselva kraftverk vil utnytte et fall på 70 m fra inntaket på kote 165 til kraftstasjonen på kote 95. Vannveien er planlagt som en 1120 m lang nedgravd rørgate langs østsiden av Vasselva. Det er planlagt 500 m permanent vei til kraftstasjon, samt midlertid anleggsvei til inntaket. Forventet linjetilknytning er 700 m jordkabel. Middelvannføringen er beregnet til 2180 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 4,8 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,8 MW og gi en årlig produksjon på 7,6 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en omtrent 1350 m lang elvestrekning av Vasselva. Det er planlagt slipp av minstevannføring lik alminnelig lavvannføring på 230 l/s.

4.1 Natur- og miljøvern

4.1.1 Naturtyper og artsmangfold

I influensområdet til Vasselva ble det i forbindelse med utarbeiding av rapport om biologisk mangfold (miljørapport) påvist og avgrenset en naturtyperlokaltet. Lokaliteten av bjørkeskog med høgstauder. På grunn av liten utstrekning og at det ikke ble funnet rødlistearter er verdien satt til C-lokal verdi. Miljørapporten oppgir også at vegetasjonstypen kalkbjørkeskog er registrert i små partier enkelte steder innenfor tiltaksområdet. Disse er ikke kartfestet.

Av rødlistearter ble grannsilde (NT) påvist på berg ved elva. Rødlistearter direkte tilknyttet vassdragsmiljøet er oter (VU) og fiskemåke (NT).

Miljørapporten forventer ikke at påviste naturtyper eller rødlistearter blir negativt påvirket av utbygging.

4.1.2 Akvatisk miljø

Miljørapporten gir Vasselva middels verdi som elveløp ut fra at elveløp er vurdert som nær truet i norsk rødliste for naturtyper. For fisk og ferskvannsorganismer gir rapporten liten verdi. Verken ål eller elvemusling er kjent forekommende i Vasselva.

Fisk fra Nakkevannet gyter oppstrøms planlagt inntak. I området ved planlagt inntak er det et vandringshinder som gjør at fisk som slipper seg ned eller presses over fossen ikke kan komme opp igjen. Ved elektrofiske på berørt elvestrekning ble det fanget noe ungfisk, men ikke årsyngel eller kjønnsmoden fisk. Tetthet av fisk er beskrevet som lav. Fiskepopulasjonen på strekningen ble vurdert å opprettholdes av drift av fisk fra gyteområdet oppstrøms inntaket.

Etter Fylkesmannens vurdering synes nedvandrende fisk fra gyteområdet oppstrøms planlagt inntak å ha betydning for rekruttering av fisk videre nedover Vasselva og Lavangselva. I en konsesjon mener vi derfor at det må stilles vilkår om at inntak utformes slik at nedvandrende fisk ikke ledes inn i vannveien og ender opp i turbin, men sikres fri vandringsvei nedover

vassdraget. Om fri vandringsvei for fisk ikke sikres, kan dette påvirke oppnåelse av miljømål for vannforekomsten, jf. kap. 4.1.5.

4.1.3 Landskap

Miljørapporten gir en generell beskrivelse i forhold til nasjonalt referansesystem for landskap. I tillegg er det gjort en analyse av landskapsrommet mellom inntak og planlagt kraftstasjon. Landskapet er beskrevet som typisk for regionen med mindre kontraster og variasjon i form, farge og struktur enn nedre deler av dalen nærmere sjøen. Vasselva beskrives som et ikke spesielt markert landskapselement på berørt strekning. Landskapet er gitt middels verdi, klasse B2 (typisk landskap med gode kvaliteter, men ikke enestående).

Etter Fylkesmannens vurdering vil utbygging gi liten virkning på landskapsrommet som helhet.

4.1.4 Friluftsliv

Miljørapporten beskriver at influensområdet har gode kvaliteter knyttet til naturmiljø og landskap. Området brukes både til jakt, fiske og friluftsliv. Det ligger flere hytter i området. Miljørapporten gir middels verdi for temaet brukerinteresser.

I Tromsø kommunes kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder ligger Vasselva kraftverk i områdetype *Nærturterreng*. Området er gitt verdi *Viktig friluftsområde*. Kartleggingen har vært på offentlig høring, og ble behandlet i Kultur- idrett og friluftskomiteen i Tromsø 15.03.2017.

Etter Fylkesmannens vurdering vil utbygging kunne oppleves som negativt for friluftinteressene, spesielt i anleggsfasen. Om det gis konsesjon anbefaler Fylkesmannen at berørte brukere involveres i planleggingen av anleggsfasen, og nødvendige avbøtende tiltak for friluftslivet.

4.1.5 Minstevannføring

Vasselva hører til vannforekomst *203-14-R Vasselva fra Nakkevatn* i vannområde Balsfjord-Karlsøy, vannregion Troms. Vann-Nett angir at økologisk tilstand er svært god. Risikovurderingen er ingen risiko. Miljømålet er satt til svært god økologisk tilstand. Utbygging vil medføre risiko for at miljømål etter vannforskriften ikke kan nås.

Tiltaket vil medføre en stor reduksjon i vannføringen i Vasselva. Planlagt minstevannføring tilsvarer alminnelig lavvannføring for både sommer og vinter på 230 l/s. 5-persentil er beregnet til 500 l/s for sommer og 150 l/s for vinter. Alminnelig lavvannføring utgjør 10,6 % av middelvannføringen.

Vannforskriften § 12 tillater at økologisk tilstand under visse forutsetninger kan reduseres fra svært god til god. Hvorvidt forutsetningene er til stede i dette tilfellet må vurderes under konsesjonsbehandlingen. Vi stiller likevel spørsmål ved om alminnelig lavvannføring er tilstrekkelig for å nå miljømål om svært god økologisk tilstand. Minstevannføring på 5-persentilnivå vil etter vår vurdering gi en bedre mulighet for å opprettholde minimum god økologisk tilstand på berørt strekning.

4.2 Landbruk

Planlagt utbygging berører ikke dyrka jord, men planlagt rørgate går gjennom arealer som er klassifisert som dyrkbare jf kartlag på Kilden, NIBIO. Konsekvenser av berøring av mulige dyrkbare områder er ikke belyst i konsesjonssøknaden. Endring av fuktighetsforholdene kan endre egenskapene til dyrkbare områder. Endring av fuktighetsforhold for områder som berøres av rørgate bør belyses og konsekvenser vurderes.

Planlagt rørgate bør legges så dypt (minimum 1-1,5 meters overdekning) at det ikke er til hinder for eventuell fremtidig bruk av arealene dersom det skulle bli behov for oppdyrking av arealene til matproduksjon.

Rørgata går gjennom produktive skogområder av hovedsakelig middels bonitet. Det må være mulig å krysse rørgata med skogsmaskiner ved framtidig skogsdrift. Planlagt utbygging vil ut fra vår vurdering ha lite negativ betydning for bruk av skogressursene i området og framtidig skogsdrift forutsatt at rørgata kan krysses med skogsmaskiner.

4.3 Reindrift

Søker har gjort en vurdering av konsekvensene av tiltaket i forhold til reindriftnæringen og konkludert med liten negativ konsekvens. Søker har også gjort en samlet belastningsvurdering der det konkluderes med at dersom alle omsøkte kraftverk får konsesjon vil belastningen bli middels til stor for blant annet reindrift. Fylkesmannen er enig i denne vurderingen.

I småkraftverksaker er anleggsfasen et forstyrrende element. Omsøkte småkraftverk er innenfor barmarksbeiteområdet til Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt og beitetiden er fastsatt til å være mellom 15.4-15.1. Dette vil si at fra april til januar vil området være i bruk som beite for rein. Mer spesifikt så er de lavereliggende områdene, hovedsakelig dalene, definert som kalvingsland og tidlig vårbeite. Området fra Nakkevatnet og sørvestover inn i de to dalene Namdalen og Sennedalen er definert som kalvingsland og tidlig vårland. Mauken/Tromsdalen har en flyttlei i området som ved sørenden av Nakkevatnet deler seg inn i de to tidligere nevnte dalene. Reindriften nyttiggjør seg av tilgjengelig areal på en helhetlig måte og ikke som oppstykkende felt. For å sikre denne optimale bruken av tilgjengelig beite, er mobilitet en forutsetning. Dermed er det vesentlig at nye tiltak ikke kommer i konflikt med reindriften flyttveier jf. Reindriften § 22.

Anleggsarbeid vil spenne seg over mange måneder, og vil dermed føre til at det omkringliggende arealet i liten grad vil bli brukt som beite mens arbeidet pågår. Da reindriften bruker området gjennom hele barmarksperioden vil en gjennomføre av anleggsarbeidet når det ikke er rein i området bli vanskelig å gjennomføre i praksis, men et avbøtende tiltak er tilpassing av anleggsperioden etter reindriften bruk av området.

Kalvingsland er definert som særverdiområde for reindriften da reinen på denne tiden av året er svært sårbar for forstyrrelser. Kalvetunge og kalvende simler, samt kalvesimler i pregningstiden, vil ved forstyrrelser kunne kaste/forlate kalven. I tillegg til at dette er en dyrevelferdsmessig problemstilling, er det selvfølgelig en utfordring som vil forringe reindriften produksjon og dermed økonomi. Ved å tilpasse tidspunkt for anleggsperiode til etter kalvingsperioden vil de negative konsekvensene av en anleggsfase kunne reduseres.

Aktiv flytting av rein (bruken av flyttvei) forbi anleggsområdet vil bli vanskeliggjort i forbindelse med en anleggsfase og den medfølgende økte aktiviteten. Fylkesmannen er av den oppfatning at i forhold til bruken av flyttveien, er det mulig å tilpasse anleggsperioden slik at den korresponderer med distriktets flyttemønster. Den økte menneskelige aktiviteten og støyen som en anleggsperiode vil innebære vil derimot føre til at dyrenes naturlige trekk i forbindelse med beiting vil minke i det tidsrommet anleggsperioden varer.

Både kraftstasjonen, den nedgravde rørgaten og inntaksdammen skisseres plassert mellom Vasselva og Sjursnesveien og vil etter Fylkesmannens syn ikke komme i konflikt med reindriftens bruk av området. Rørgaten skisseres i tillegg utført som en nedgravd rør og således anser Fylkesmannen at denne i driftsfasen ikke vil fungere som stengsel for reinen.

Det vil være viktig med god dialog mellom tiltakshaver og berørte reinbeitedistrikt for å minimere ulempene anleggsperioden vil medføre. Tilpassing av anleggsperioden er en forutsetning for at tiltaket ikke skal komme i konflikt med viktige reindriftsinteresser og reindriftslovens § 22. En slik tilpasning er da også nevnt av tiltakshaver som et avbøtende tiltak.

Fylkesmannens reindriftsfaglige vurdering er at Vasselva kraftverk er et prosjekt som, med dialog omkring anleggsperioden, ikke vil få nevneverdige konsekvenser for Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt og deres næring.

5 Lavangselva kraftverk, Tromsø kommune – Småkraft AS

Lavangselva kraftverk vil utnytte et fall på 44 m fra inntaket på kote 50 til kraftstasjonen på kote 6. Vannveien er planlagt som en 800 m lang nedgravd rørgate langs Lavangselva. Det er planlagt 50 m permanent vei til kraftstasjon, samt midlertid anleggsvei til inntaket. Forventet linjetilknytning er 250 m jordkabel. Middelvannføringen er beregnet til 4800 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 10,7 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,3 MW og gi en årlig produksjon på 10,9 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en omtrent 1500 m lang elvestrekning av Lavangselva. Det er planlagt slipp av minstevannføring lik alminnelig lavvannføring på 400 l/s.

5.1 Natur- og miljøvern

5.1.1 Naturtyper og artsmangfold

I influensområdet til Lavangselva ble det i forbindelse med utarbeiding av rapport om biologisk mangfold (miljørapport) påvist og avgrenset en bekkekløft og bergvegg ved Storfossen. Naturtypen er gitt B-verdi på grunn av kløftas størrelse og omfang i et område med få tilsvarende bekkekløfter. Ved Sjursnes kirkegård er det i Naturbase også registrert en forekomst av parklandskap med C-verdi. Parklandskapet vil ikke bli påvirket av Lavangselva kraftverk.

Rødlistearter direkte tilknyttet vassdragsmiljøet er oter (VU) og fiskemåke (NT).

5.1.2 Akvatisk miljø

Miljørapporten gir temaet akvatisk miljø middels verdi. Rapporten viser til at elveløp er rødlistet som nær truet naturtype.

Gyteforhold for ørret er vurdert som dårlige på berørt strekning ned til vandringshinder for anadrom fisk. I de rolige partiene oppstrøms planlagt kraftstasjonsområde forekommer ørret med vekter opp mot 300-400 gram. På berørt elvestrekning er det antatt å være sporadisk forekomst av ørret, dominert av fisk som slipper seg ned fra områdene oppstrøms. Nedenfor vandringshinder for anadrom fisk er maksimal teoretisk smoltproduksjon antatt å være rundt 400 fisk. Miljørapporten forventer ikke at influensområdet har verdier for andre ferskvannsorganismer enn det som er vanlig for tilsvarende elver i regionen.

For å opprettholde muligheten for fiske på berørt strekning mener Fylkesmannen at det i en eventuell konsesjon må stilles vilkår om at inntak utformes slik at nedvandrende fisk ikke ledes inn i vannveien og ender opp i turbin, men sikres fri vandringsvei nedover vassdraget. Om mulighet for nedvandring av fisk vanskeligjøres kan dette påvirke oppnåelsen av miljømål for vannforekomsten, jf. kap. 5.1.5.

5.1.3 Landskap

Miljørapporten gir en generell beskrivelse i forhold til nasjonalt referansesystem for landskap. I tillegg er det gjort en analyse av landskapet mellom inntak og planlagt kraftstasjon. Denne deler området inn i tre ulike landskapsrom. Landskapet er beskrevet som typisk for regionen med tydelige kontraster og variasjon i form, farge og struktur. Lavangselva beskrives som et ikke spesielt markert landskapselement på berørt strekning, men sett fra broa på FV51 beskrives det trinnvise fossepartiet nederst mot fjorden som lokalt iøynefallende. Storfossen er beskrevet å ligge skjult for innsyn. Landskapet er gitt middels verdi, klasse B2 (typisk landskap med gode kvaliteter, men ikke enestående).

Etter Fylkesmannens vurdering har både fossepartiet oppstrøms broa ved sjøen, og Storfossen opplevelseskvaliteter. Storfossen er riktignok skjult for innsyn fra offentlig infrastruktur, men for de som aktivt oppsøker fossen vil denne være en kilde til naturopplevelse. Under egen befaringsregistrerte Fylkesmannen et moderat benyttet tråkk ut til fossen.

Vår vurdering er at utbygging vil gi en betydelig endret opplevelse av elva. I lange perioder, spesielt etter snøsmeltingen og utover høsten, vil vannføringen i elva være av en betydelig mektighet (opptil 10 m³/s), men samtidig ligge under maksimal slukeevne for kraftverket. Med minstevannføring på 400 liter pr sekund vil berørt strekning, som med normal vannføring er en betydelig elv, fremstå som en bekk i et stort elveleie. Fylkesmannen mener at en minstevannføring på 400 liter pr sekund ikke er nok til å bevare inntrykket av en elv på den berørte strekningen.

5.1.4 Friluftsliv

Søknaden og miljørapporten oppgir at tiltaksområdet er lite brukt til friluftsliv. Søker vurderer at redusert vannføring vil være negativt for den generelle friluftsopplevelsen og for de marginalt utnyttede fiskemulighetene.

I Tromsø kommunes kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder ligger Lavangselva kraftverk i områdetype *Ikke klassifisert friluftsområde*. Området er ikke verdisatt som friluftsområde. Kartleggingen har vært på offentlig høring, og ble behandlet i Kultur- idrett og friluftskomiteen i Tromsø 15.03.2017.

Selv om området ikke er klassifisert som friluftsområde mener Fylkesmannen at det har kvaliteter for opplevelse av natur og vassdrag.

5.1.5 Minstevannføring

Lavangselva hører til vannforekomst *203-15-R Lavangselva til Sjursnes* i vannområde Balsfjord-Karlsøy, vannregion Troms. Vann-Nett angir at økologisk tilstand er svært god. Risikovurderingen er ingen risiko. Miljømålet er satt til svært god økologisk tilstand. Utbygging kan medføre risiko for at miljømål etter vannforskriften ikke nås.

Tiltaket vil medføre en stor reduksjon i vannføringen i Lavangselva. Planlagt minstevannføring tilsvarer alminnelig lavvannføring for både sommer og vinter på 400 l/s. Alminnelig lavvannføring utgjør 8,33 % av middelvannføringen. 5-persentil er beregnet til 800 l/s i sommerperioden og 300 l/s om vinteren.

Vannforskriften § 12 tillater at økologisk tilstand under visse forutsetninger kan reduseres fra svært god til god. Hvorvidt forutsetningene er til stede i dette tilfellet må vurderes under konsesjonsbehandlingen. Vi stiller likevel spørsmål ved om alminnelig lavvannføring er tilstrekkelig for å nå miljømål om svært god økologisk tilstand. Minstevannføring på 5-persentilnivå vil etter vår vurdering gi en bedre mulighet for å opprettholde minimum god økologisk tilstand på berørt strekning. Minstevannføring på 5-persentil (800 l/s) om sommeren vil likevel kun i begrenset grad ivareta opplevelsen av Lavangselva som landskapselement.

5.2 Landbruk

Planlagt utbygging berører ikke dyrka jord, men planlagt rørgate går gjennom arealer som er klassifisert som dyrkbare jf kartlag på Kilden, NIBIO. Konsekvenser av berøring av mulige dyrkbare områder er ikke belyst i konsesjonssøknaden. Endring av fuktighetsforholdene kan endre egenskapene til dyrkbare områder. Endring av fuktighetsforhold for områder som berøres av rørgate bør belyses og konsekvenser vurderes.

Planlagt rørgate bør legges så dypt (minimum 1,5 – 2 meters overdekning på myr) at det ikke er til hinder for eventuell fremtidig bruk av arealene dersom det skulle bli behov for oppdyrking av arealene til matproduksjon.

Rørgata går gjennom litt produktiv skog av hovedsakelig middels bonitet. Berørte skogarealer ligger stort sett i kantsone mot elva. Planlagt utbygging vil ut fra dette vår vurdering ha lite negativ betydning for fremtidig skogsdrift i området.

5.3 Reindrifft

Søker har gjort en vurdering av konsekvensene av tiltaket i forhold til reindriftnæringen og konkludert med liten til ubetydelig negativ konsekvens. Fylkesmannen er enig i denne vurderingen.

Omsøkte småkraftverk er innenfor barmarksbeiteområdet til Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt og beitetiden er fastsatt til å være mellom 15.4-15.1. Da omsøkte småkraftverk ligger forholdsvis nært bygda Sjursnes med eksisterende bebyggelse vil aktivitet i forbindelse med anleggsperioden i dette aktuelle området ikke kunne forventes å være til unødig belastning for

reinbeitedistriktet. Av samme grunn vurderes også plasseringen av både kraftstasjon, nedgravd rørgate og inntaksdam til å ikke ville endre den faktiske situasjonen og bruken av området for reinbeitedistriktet sin del.

Fylkesmannen mener at Lavangselva kraftverk ikke vil få nevneverdige konsekvenser for reindriften i området.

6 Leirbukta kraftverk, Tromsø kommune – Tinfos AS

Leirbukta kraftverk vil utnytte et fall på 218 m i Leirbuktelva og 178 m i Rastelva. Inntaket i Leirbuktelva er planlagt på kote 225 og inntaket i Rastelva på kote 185. Vannveiene skal graves ned over en strekning på henholdsvis 1700 m og 800 m. Det er planlagt en 40 m lang ny permanent bilvei inn til kraftstasjonen og nye permanente bilveier opp til begge inntak. Tilnknytning til eksisterende 22 kV-nett vil skje via en 150 m lang jordkabel. Kraftverket planlegges på kote 7 med to separate aggregat på 2,3 og 1,2 MW i samme stasjonsbygg. Den årlige produksjonen i Leirbukta kraftverk er estimert til 6,6 GWh og 3,4 GWh, totalt 10 GWh. Middelvannføringen er beregnet til 536 l/s i Leirbuktelva og til 271 l/s i Rastelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året i begge elvene. Dette utgjør 35 l/s i Leirbuktelva og 16 l/s i Rastelva. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring over en strekning på 2085 m i Leirbuktelva og 1000 m i Rastelva.

6.1 Natur- og miljøvern

6.1.1 Naturtyper og arts mangfold

I influensområdet til Leirbukta kraftverk ble det i forbindelse med utarbeiding av rapport om biologisk mangfold (miljørapport) ikke påvist og avgrenset nye naturtypelokaliteter. Fra tidligere er det avgrenset en kystfuruskoglokalitet av lokal verdi, og en marin lokalitet av typen sterke tidevannsstrømmer med regional verdi. Miljørapporten forventer ikke at utbygging av Leirbukta kraftverk vil ha vesentlig negativ påvirkning på disse to lokalitetene. Fylkesmannen deler denne oppfatningen.

I følge miljørapporten er det ikke funnet rødlistearter innenfor influensområdet. Heller ikke i Naturbase er det registrert arter av nasjonal forvaltningsinteresse innenfor influensområdet. Under egen befarings i området 6.7.2016 observerte imidlertid Fylkesmannen flere reir vi har grunn til å anta er av en rødlistet fugleart (NT). Fylkesmannen har forelagt observasjonen med bildemateriale for særlig kompetanse på aktuell art, og fått bekreftet at vår antakelse er sannsynlig. Lokaliteten vil bli fulgt opp våren 2017. Forekomst av aktuell art synes ikke å være påvist under utarbeidelse av miljørapporten, og er i alle fall ikke omtalt i rapport eller søknad. For flere detaljer om forekomsten viser vi til notat (u.off. off.l. § 24) oversendt NVE 10.03.2017.

6.1.2 Akvatisk miljø

I følge miljørapporten ble det ikke registrert verdifulle naturtyper for akvatisk miljø. Rapporten gjør videre rede for at det ikke foreligger opplysninger om forekomst av ål eller elvemusling. Videre sannsynliggjør miljørapporten av ingen av elvene er egnet habitat for de nevnte artene. Også verdi for fisk vurderer miljørapporten som lav. Fylkesmannen kjenner ikke til annen kunnskap som gir grunnlag for å endre vurderingene i forhold til akvatisk miljø.

6.1.3 Landskap

Søknaden gir en generell beskrivelse av landskapsregion 32 Fjordbygdene i Nordland og Troms. Søknaden sier videre at tiltaksområdet ikke har landskapselement med høy verdi, og at området inngår i et større landskapsrom rundt Sørfjorden. Søker vurderer at landskapet i tiltaksområdet har middels verdi.

Fylkesmannen stiller spørsmål ved verdisetningen av landskapet. Området grenser inn til Lyngsalpan landskapsvernområde der verneformålet er «å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster med det biologiske mangfoldet, de kulturminner og den kulturpåvirkning som preger landskapet». Det som trolig er den best markerte sidemorenen i Troms av Skarpnesstadiets alder befinner seg innenfor nedbørfeltet til Leirbuktelva, ca 1500 meter oppstrøms inntaket (Møller, J.J., Fjalestad, A., Haugane, E., Bugge, K. & Larsen, V. 1986. Kvartærgeologiske verneverdige områder i Troms, TROMURA Naturvitenskap nr. 49). Også like i bakkant av planlagt inntak i Leirbuktelva finnes en randmorene, som blant annet demmer opp Leirbuktvannet og to andre småvann i overgangen mellom skog og naken blokkmark i foten av Lyngsalpan.

Fylkesmannen er bevisst på at formålet med vern som hovedregel ikke kan brukes som argument mot tiltak utenfor et verneområde. Vi kan også vise til at vi har akseptert etablering av andre småkraftverk i randsonen utenfor Lyngsalpan landskapsvernområde. I dette tilfellet mener vi imidlertid at de landskapsmessige kvalitetene innenfor og utenfor området er gjensidig avhengige av hverandre. En gradient fra fjæra via den skogkledte lia opp til tinderekka langs Ullsfjorden skaper etter vårt syn en landskapsmessig helhet som vi mener bør verdivurderes samlet.

Søknaden beskriver at begge elveløpene domineres av grov stein/blokkmark. Det samme registrerte Fylkesmannen under egen befarings, og også på flybilder er blokkmarka et framtrepende trekk i landskapet.

Om konsekvenser for landskap i anleggs- og driftsfasen sier søknaden blant annet: «Etter endt anleggsperiode vil sårene etter nedgraving av rørgatene gradvis gro igjen med skog, noe som på sikt vil bidra til å skjule inngrepet. Tilbakeføring av topplag med jord vil bidra til at rørgatene gror igjen raskest mulig. Permanent adkomstvei med 4 meter bredde langs rørgatene, samt frem til kraftstasjonen nær Fv293, vil sammen med kraftstasjonen og inntakene utgjøre de synlige inngrepene på lengre sikt. Skjermende skog vil på lengre sikt være med å hindre innsynet til større deler adkomstveiene.»

Fylkesmannen har flere merknader til konsekvensene av inngrepet, og mener at søknaden undervurderer disse. Vi baserer våre vurderinger på følgende:

- Grov blokkmark langs rørgate
- Permanente bilveier til inntakene gjør at rørgatene aldri vil bli fullstendig absorbert av landskapet
- Dobbel rørgate forsterker negativ virkning

Mye grov blokk i grunnen er etter vår vurdering et utfordrende element i forhold til landskap. Nedgraving av rørgate krever flytting av betydelige masser. Grov blokk er etter vår forståelse

lite egnet som omfyllingsmasse rundt rørene, og må trolig erstattes med finere masser. Vi stiller spørsmål ved hvorvidt det er tilstrekkelig topplag med jord langs hele strekningen til å dekke rør og skjule blokk som bringes til overflaten under anleggsarbeidet. Om dette ikke er tilfelle vil man risikere at betydelige mengder blokk blir liggende igjen på overflata. Blokk som bringes opp fra undergrunnen vil være uten begroing av mose og lav. Disse vil dermed fremstå som lysere enn blokk fra overflata. I dette skrinne jordsmonnet forventer vi at revegetering tar lang tid. På blokk forventer vi at revegetering vil gå meget sakte.

At Leirbukta kraftverk planlegges med to rørgater og anlegg av permanente bilveier fram til inntakene øker også virkningen av inngrepet, og forsterker den negative effekten på landskapet. Fylkesmannen mener at dette er gitt liten vekt i søknaden.

Punktet der de to rørgatene møtes ligger i en relativt bratt del av terrenget. Også partier av begge rørgatene går i bratt terreng. Særlig gjelder dette siste del av rørgata fra Leirbuktelva som følger et sidebratt parti fram mot møtepunktet. Bratt terreng gjør at det vil være godt innsyn til inngrepet. Dette vil bli særlig tydelig i området der de to rørgatene møtes. Ryddebeltet vil her ventelig bli helt opp mot 50 meter på bredeste. I tillegg vil det også måtte ryddes plass til veitrasé i samme område, siden denne her avviker fra rørgate.

Begge inntakene vil medføre bortfall av INON-områder. Inntaket i Leirbuktelva vil bli liggende innenfor INON-sone 2. Bortfall av INON-områder indikerer at inngrepet har innvirkning på Lyngsalpan landskapsvernområde.

Fylkesmannen mener at utbygging av Leirbukta kraftverk medfører store permanente inngrep i området. Inngrepene vil ha betydning for opplevelse av landskap. Virkning på landskap må også ses i sammenheng med virkning på friluftsliv.

6.1.4 Friluftsliv

I søknaden opplyses det at det ikke er foretatt spesiell tilrettelegging for friluftsliv i tiltaksområdet. Elvestrekningene som planlegges utbygd blir ikke nevneverdig brukt verken til bading eller til fritidsfiske. Det går en lokal tursti på nordsiden av Leirbuktelva opp til en postkasse med en bok hvor man kan skrive seg inn, ved Leirbuktvannet. Denne postkassen er et turmål for lokalbefolkningen med hus og hytter i området, både sommer- og vinterstid. Det er ikke spesielle friluftslivsinteresser knyttet til Rastelva. Tiltaksområdet brukes ellers til tradisjonelt friluftsliv som bærplukking, turgåing og jakt. Det jaktes på elg og småvilt. Brukerne består alt vesentlig av grunneiere og lokale personer bosatt i nærområdet. Da området i hovedsak benyttes av lokalbefolkningen, samt at ingen kjente attraksjoner eller liknende kvaliteter finnes i nærområdet, vurderes influensområdet å ha lokal verdi for friluftsliv.

Søkers verdivurdering samsvarer ikke med Tromsø kommunes kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder. Området er i denne plassert i områdetype *Nærturterreng*. Området er gitt verdi *Svært viktig friluftsområde*. Kartleggingen har vært på offentlig høring, og ble behandlet i Kultur- idrett og friluftskomiteen i Tromsø 15.03.2017.

Fylkesmannen observerte under sin befaring den samme postkassen ved Leirbuktvannet. Like sør for Leirbuktelva observerte vi også en platting med tverrmål på ca 5 meter. Plattingen syntes å være etablert som en form for bunn til lavvo eller telt. Plattingen var av nyere dato.

6.1.5 Minstevannføring

Leirbuktelva og Rastelva hører til vannforekomst *203-70-R Fornes-Leirbukt bekkefelt* i vannområde Balsfjord-Karlsøy, vannregion Troms. Vann-Nett angir at økologisk tilstand er svært god. Risikovurderingen er ingen risiko. Miljømålet er satt til svært god økologisk tilstand. Utbygging vil medføre risiko for at miljømål etter vannforskriften ikke kan nås.

Tiltaket vil medføre en stor reduksjon i vannføringen i både Leirbuktelva og Rastelva. Planlagt minstevannføring tilsvarer alminnelig lavvannføring både sommer og vinter på 35 l/s i Leirbuktelva og 16 l/s i Rastelva. Alminnelig lavvannføring utgjør 6,5 % av middelvannføringen i Leirbuktelva og 5,9 % av middelvannføringen i Rastelva.

5-persentil for Leirbuktelva er beregnet til 188 l/s for sommer og 23 l/s for vinter. 5-persentil for Rastelva er beregnet til 86 l/s for sommer og 10 l/s for vinter.

Vannforskriften § 12 tillater at økologisk tilstand under visse forutsetninger kan reduseres fra svært god til god. Hvorvidt forutsetningene er til stede i dette tilfellet må vurderes under konsesjonsbehandlingen. Vi stiller likevel spørsmål ved om alminnelig lavvannføring er tilstrekkelig for å nå miljømål om svært god økologisk tilstand. Minstevannføring på 5-persentilnivå vil etter vår vurdering gi en bedre mulighet for å opprettholde minimum god økologisk tilstand på berørt strekning. Om det ikke er mulig oppnå minimum god økologisk tilstand med pålegg om minstevannføring, må det vurderes om konsesjon likevel er forenlig med vannforskriften § 12.

6.2 Landbruk

I søknad er det beskrevet at stasjonstomta ligger på et areal i grense mot innmark. Stasjons-tomta, adkomstveg til kraftstasjon og nedre deler av rørgate går gjennom arealer som er klassifisert som dyrkbare jf kartlag på Kilden, NIBIO. Konsekvenser av berøring av mulige dyrkbare områder er ikke belyst i konsesjonssøknaden. Endring av fuktighetsforholdene kan endre egenskapene til dyrkbare områder. Endring av fuktighetsforhold for områder som berøres av rørgate bør belyses og konsekvenser vurderes. Arronderingsmessig hadde det vært gunstigere med plassering av kraftstasjonen inntil sideelv mellom Leirbuktelva og Rastelva.

Planlagt rørgate bør legges så dypt (minimum 1,5-2 meters overdekning da det er myr) at det ikke er til hinder for eventuell fremtidig bruk av arealene dersom det skulle bli behov for oppdyrking av arealene til jordbruksproduksjon.

Det er planlagt to midlertidige deponier på arealer klassifisert som innmarksbeite og fulldyrka jord. Vi frarår bruk av dyrka mark til dette formålet. Det må være mulig å finne alternative arealer til dette formålet som ikke har jordbrukskvaliteter. Dersom jordbruksarealene likevel brukes til midlertidig deponi er det viktig at de etter bruk tilbakeføres til opprinnelig stand, slik at arealene framtidig kan brukes til jordbruksproduksjon.

Adkomstvegene vil gjøre skogarealene bedre tilgjengelig. Ut fra kart og stigningsforhold vurderes planlagte veger til å få traktorvegstandard, jf normaler for landbruksveier. Planlagt utbygging vil ut fra dette etter vår vurdering ikke ha negativ betydning for fremtidig skogsdrift i området.

6.3 Reindrift

Søker har gjort en vurdering av konsekvensene av tiltaket i forhold til reindriftnæringen og estimert at den samlede konsekvensen, forutsatt visse avbøtende tiltak, er liten til middels negativ. Fylkesmannen er hovedsakelig enig i denne vurderingen.

I småkraftverksaker er anleggsfasen et klart forstyrrende element. Dette prosjektet er omsøkt plassert innenfor barmarksbeiteområdet til Lakselvdalen/Lyngsdalen reinbeitedistrikt. Beitetiden for området er fastlagt til å være fra 15.4-31.12. Dette vil si at fra april til januar kan området brukes som beite for rein. De lavereliggende områdene i distriktet rundt fjellmassivet Lyngsalpene er definert som kalvingsland og tidlig vårbeite. På grunn av høye og bratte fjell så går også reinbeitedistriktets flyttleier i de lavereliggende områdene, hovedsakelig i skoggrensen og nær kystlinjen. Reindriften nyttiggjør seg av tilgjengelig areal på en helhetlig måte og ikke som oppstykkende felt. For å sikre denne optimale bruken av tilgjengelig beite, er mobilitet en forutsetning. Dermed er det vesentlig at nye tiltak ikke kommer i konflikt med reindriften flyttveier jf. Reindriften § 22.

Anleggsarbeid vil spenne seg over mange måneder, og vil dermed føre til at det omkringliggende arealet i liten grad vil bli brukt som beite mens arbeidet pågår. Da reindriften bruker området gjennom hele barmarksperioden vil en gjennomføring av anleggsarbeidet når det ikke er rein i området bli vanskelig å gjennomføre i praksis, men et avbøtende tiltak er tilpassing av anleggsperioden etter reindriften bruk av området. Kalvingsland er definert som særverdiområde for reindriften da reinen på denne tiden av året er svært sårbar for forstyrrelser. Kalvetunge og kalvende simler, samt kalvesimler i pregningstiden, vil ved forstyrrelser kunne kaste/forlate kalven. I tillegg til at dette er en dyrevelferdsmessig problemstilling, er det selvfølgelig en utfordring som vil forringe reindriften produksjon og dermed økonomi. Ved å tilpasse tidspunkt for anleggsperiode til etter kalvingsperioden vil de negative konsekvensene av en anleggsfase kunne reduseres.

Som nevnt så har reinbeitedistriktet en flyttlei i området. Flyttleier følger spor bestemt av topografi, sjøer og vassdrag, og inngrep i disse kan få alvorlige konsekvenser. Traseene til flyttleier innenfor dette reinbeitedistriktet blir på stort skala hovedsakelig definert av fjellmassivene, mens det på mindre skala vil være avhengig av elver, eksisterende bebyggelse osv. En flyttlei er ingen strikt avgrenset størrelse, men vil variere i bredde avhengig av topografien. Reindriften arealkart er utarbeidet som oversiktskart i stor målestokk, så selv om det i reindriften arealkart fremkommer at flyttleien har en bredde på ca. 300 m ved inntaket i Rastelva, stemmer ikke dette nødvendigvis når man kommer ut i terrenget og tar hensyn til topografi og eksisterende bebyggelse.

Aktiv flytting av rein (bruken av flyttlei) forbi anleggsområdet vil bli vanskeliggjort i forbindelse med en anleggsfase og den medfølgende økte aktiviteten. Fylkesmannen er av den oppfatning at i forhold til bruken av flyttleien, er det mulig å tilpasse anleggsperioden slik at den korresponderer med distriktets flyttemønster. Den økte menneskelige aktiviteten og

støyen som en anleggsperiode vil innebære vil derimot føre til at dyrenes naturlige trekk forbi området vil minke, muligens sperres, i det tidsrommet anleggsperioden varer.

Ut ifra tilgjengelige bilder og kart og gjennomført befarings i området er Fylkesmannen av den oppfatning at kraftstasjonens skisserte plassering ikke vil komme i konflikt med reindriftens bruk av området i driftsfasen til kraftverket. Vi er også av den oppfatning at plasseringene av inntaksdammene med medfølgende vannspeil i driftsfasen til småkraftverket ikke vil være til unødig hinder for reindrifts bruk av området, da både beite, flytt og trekk.

Rørgaten skisseres utført som en nedgravd rør og rørgatetraseene skal i driftsfasen bli opprettholdt som permanente bilveier med en bredde på 4 meter. Etter Fylkesmannens reindriftsfaglige vurdering vil permanente anleggsveier være meget ugunstig. Eventuelle permanente anleggsveier må betraktes som en punktering av et område, og noe som vil medføre økt utfart/ferdsel pga lettere tilgjengelighet, uavhengig av søkers intensjon om å ikke holde disse åpen for menneskelig ferdsel. Dette er høyst uønsket i et slikt særverdiområde som dette, og er dermed noe Fylkesmannen vil fraråde på det sterkeste.

Det vil være viktig med god dialog mellom tiltakshaver og berørte reinbeitedistrikt for å minimere ulempene anleggsperioden vil medføre. Tilpassing av anleggsperioden er en forutsetning for at tiltaket ikke skal komme i konflikt med viktige reindriftsinteresser og reindriftslovens § 22. En slik tilpasning er da også nevnt av søker som et avbøtende tiltak.

Fylkesmannens reindriftsfaglige vurdering er at Leirbukta kraftverk er et prosjekt som, med god dialog omkring anleggsperioden og ingen permanente anleggsveier, vil kunne gjennomføres uten store negative konsekvenser for reindriften i området.

7 Smalak kraftverk, Balsfjord kommune – Bekk og Strøm AS

Smalak kraftverk vil utnytte et fall på 95 m i Smalakelva fra inntaket på 244 moh. til kraftstasjonen på 90 moh. Vannveien vil være 1060 m nedgravd rørgate og det er planlagt en ny permanent vei på 150 m fram til kraftstasjonen. Middelvannføringen er 690 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1800 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,4 MW og gi en årlig produksjon på 5,9 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 1155 m lang strekning av Smalakelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 70 l/s i perioden 1.5-30.9 og 35 l/s resten av året.

7.1 Natur- og miljøvern

7.1.1 Naturtyper og arts mangfold

I influensområdet til Smalakelva ble det i forbindelse med utarbeiding av rapport om biologisk mangfold (BM-rapport) ikke påvist viktige naturtypelokaliteter. Fylkesmannen har heller ikke annen kunnskap som tilsier at viktige naturtyper ikke er fanget opp under registreringsarbeidet.

Det ble ikke påvist rødlistearter under feltarbeidet. Fylkesmannen har ikke annen kunnskap om slike arter innenfor influensområdet for kraftverket. Kjente forekomster av rødlistearter utenfor influensområdet vil etter vår vurdering ikke bli påvirket av utbygging. Innenfor

influensområdet er det påvist fjellkrukkemose som er en norsk ansvarsart. I følge artskart.no er fjellkrukkemose påvist på et betydelig antall lokaliteter over tilnærmet hele landet.

7.1.2 Akvatisk miljø

Miljørapporten vurderer at Smalakelva oppstrøms planlagt kraftstasjon har liten verdi for akvatiske organismer. Nedstrøms kraftstasjon forekommer anadrom fisk. Omløpsventil vil derfor være et viktig tiltak for å unngå rask nedgang i vannstand ved stans i kraftstasjonen. Fylkesmannen forutsetter at installering av omløpsventil med tilstrekkelig kapasitet stilles som et vilkår for eventuell konsesjon. Vi forutsetter også at det i en eventuell konsesjon stilles krav om at inntak, vannvei, turbin og kraftstasjon for øvrig må konstrueres på en slik måte at det ikke slippes ut gassovermettet vann fra anlegget.

7.1.3 Landskap

Søknaden gir en generell beskrivelse av landskapsregion 35 Høgfjellet i Nordland og Troms. Søker anser ikke at bygging av Smalak kraftverk vil føre til endringer av betydning for den helhetlige landskapskarakteren i området.

Fylkesmannens vurdering er at utbygging av Smalak kraftverk vil gi småskala landskapsvirkninger, men ikke endre helheten i landskapet i Lavangsdalen. Varig landskapsvirkning vil inntre i den delen av elva som får redusert vannføring. Plassering av kraftstasjonen ovenfor den nederste fossen avbøter imidlertid virkningen som er synlig for de aller fleste som ferdes i dette området, nemlig trafikantene på E8 og brukerne av rasteplassen.

Også rørgata vil utgjøre et synlig landskapsinngrep mellom inntak og kraftstasjon. Naturfaglig er store deler av traseen i dag boreal (nordlig) eng under gjengroing. I praksis fremstår denne som en ensaldret bjørkeskog. Rørgata vil bli synlig i denne bjørkeskogen, men vil over tid gro igjen og ventelig få samme preg som skogen som er der i dag. Inngrepet vil derfor i øvre del av rørgata bli stadig mindre synlig i landskapet. Dette vil stå i sterk kontrast til området langs nedre del av rørgata. Nedre del har hatt samme skogbilde som øvre del av planlagt rørgate har i dag, men det aller meste av bjørkeskogen er her hogget og området er gjenplantet med gran. Over samme tidsperiode som øvre del av rørgata vil gro igjen med bjørkeskog, kommer nyplantingen av gran til å overta for bjørkeskog i nærområdet til kraftverket. Dette vil etter vår vurdering gi en langt større og mer varig landskapsvirkning enn man vil få av det omsøkte småkraftverket.

En forutsetning for å holde landskapsvirkningen på et akseptabelt nivå er at rørgata, og spesielt øvre del, revegeteres på en god måte med stedege arter. Krav om revegetering må fremgå av konsesjon.

7.1.4 Friluftsliv

I følge søknaden brukes området i svært liten grad til friluftaktiviteter. Utbygger vurderer konsekvens for friluftsliv som liten i anleggsfasen og ingen i driftsfasen.

Ishavskysten friluftsråd har gjennomført kartlegging og verdisetting av friluftsområder i Balsfjord kommune. I høringsdokument lagt ut på Balsfjord kommunes hjemmeside 15. april 2016 er det i influensområdet til Smalak kraftverk kartfestet to friluftsområder. Det er *område*

4 Lavangsdalen og område 5 Smalakdalen og fjellområder østover. Begge områdene er gitt verdi C.

Område 4 Lavangsdalen, som i sin helhet er inngrepsnært og preget at trafikken på E8, har ikke oppnådd høyere skår enn 3 på noen av evalueringskriteriene. Kraftstasjonen og det meste av rørgata faller innenfor område 4.

Område 5 Smalakdalen og fjellområder østover skiller seg fra område 4 ved at oppnår maksimal skår 5 for inngrepsstatus, utstrekning og lydmiljø. For øvrige evalueringskriterier ligger skår fra 1 til 3. Inntak og øvre del av rørgata synes å ligge i utkant av område 5 (med forbehold for grovt kartgrunnlag i nevnte høringsdokument).

7.1.5 Minstevannføring

Smalakelva hører til vannforekomst 198-14-R Lavangselva øvre i vannområde Balsfjord-Karlsøy, vannregion Troms. Vann-Nett angir at økologisk tilstand er god. Risikovurderingen er ingen risiko. Miljømålet er satt til god økologisk tilstand. Utbygging vil medføre risiko for at miljømål etter vannforskriften ikke kan nås.

Tiltaket vil medføre en stor reduksjon i vannføringen i Smalakelva. Planlagt minstevannføring er på 70 l/s og 35 l/s for henholdsvis sommer og vinter. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 44 l/s. 5-persentil er beregnet til 130 l/s og 33 l/s for henholdsvis sommer og vinter. Planlagt minstevannføring om sommeren utgjør 10,8 % av middelvannføringen.

Om det gis konsesjon mener Fylkesmannen at det må pålegges minstevannføring minimum lik 5-persentil både sommer og vinter på henholdsvis 130 l/s og 33 l/s. Hvorvidt dette er tilstrekkelig for å nå miljømålet må også vurderes under konsesjonsbehandlingen. Om miljømålet ikke kan nås med pålegg om minstevannføring må det vurderes om utbygging er forenlig med vannforskriften § 12.

7.2 Landbruk

Rørgate og kraftstasjon berører ikke jordbruksarealer eller dyrkbar jord, jf kartlag på Kilden, NIBIO.

Nedre del av rørgate går gjennom et hogstfelt med produktivt skogareal av middels bonitet. Det er gjort investeringer i granplantefelt på hogstfeltet. Arealene er tilplantet opp til ca kote 150. Ryddebeltet for rørgata vil skjære gjennom plantefeltet. Det er uheldig med ei for brei uplanta gate gjennom feltet. Arronderingsmessig bør rørgata trekkes nærmest mulig Smalakelva under kote 150. Dette for å beholde et mest mulig sammenhengende plantefelt. Som avbøtende tiltak må det stilles vilkår om tilplanting med gran av arealer som blir midlertidig berørt i anleggsfasen og som i dag er tilplanta med gran.

7.3 Reindrift

Søker har gjort en vurdering av konsekvensene av tiltaket i forhold til reindriftnæringen og konkludert med middels til stor i anleggsfasen og liten i driftsfase. Fylkesmannen er enig i denne vurderingen med forbehold om følgende.

I småkraftverksaker er anleggsfasen et forstyrrende element. Omsøkte småkraftverk er innenfor barmarksbeiteområdet til Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt og beitetiden er fastsatt til å være mellom 15.4-15.1. Dette vil si at fra april til januar vil området være i bruk som beite for rein. Mer spesifikt så er de lavereliggende områdene, hovedsakelig dalene, definert som kalvingsland og tidlig vårbeite. Lavangsdalen, Smalakdalen og delvis Mellomdalen er definert som vårbeite. Fylkesmannen kjenner til at de siste årene så har en siida (gruppering) innenfor reinbeitedistriktet ved gjennomføring av flytting til og fra vinterbeiteområdet brukt Lavangsdalen med tilknyttede daler som slippsted og pålastningsområde. Som et resultat av dette er disse dalene dermed tidlig vårbeite og kalvingsland for en større andel av flokken til reinbeitedistriktet enn tidligere.

Mauken/Tromsdalen har en del flyttleier i området. Reindriften nyttiggjør seg av tilgjengelig areal på en helhetlig måte og ikke som oppstykkende felt. For å sikre denne optimale bruken av tilgjengelig beite, er mobilitet en forutsetning. Dermed er det vesentlig at nye tiltak ikke kommer i konflikt med reindriften flyttveier jf. Reindriften § 22.

Anleggsarbeid vil spenne seg over mange måneder, og vil dermed føre til at det omkringliggende arealet i liten grad vil bli brukt som beite mens arbeidet pågår. Da reindriften bruker området gjennom hele barmarksperioden vil en gjennomføring av anleggsarbeidet når det ikke er rein i området bli vanskelig å gjennomføre i praksis, men et avbøtende tiltak er tilpassing av anleggsperioden etter reindriften bruk av området.

Kalvingsland er definert som særverdiområde for reindriften da reinen på denne tiden av året er svært sårbar for forstyrrelser. Kalvetunge og kalvende simler, samt kalvesimler i pregnancytiden, vil ved forstyrrelser kunne kaste/forlate kalven. I tillegg til at dette er en dyrevelferdsmessig problemstilling, er det selvfølgelig en utfordring som vil forringe reindriften produksjon og dermed økonomi. Ved å tilpasse tidspunkt for anleggsperiode til etter kalvingsperioden vil de negative konsekvensene av en anleggsfase kunne reduseres.

Som tidligere nevnt så har reinbeitedistriktet en del flyttleier som krysser Lavangsdalen, disse binder sammen Andersdalenområdet med Stordalenområdet. Av ulike årsaker (eksisterende utbygning og veiutbedring ol.) er det i dag hovedsaklig to av disse som kan benyttes uten uforholdsmessig mye tilrettelegging og ekstra-arbeid. Dette vil si flyttleiene som går gjennom Mellomdalen og Smalakdalen. Her må det nevnes at i forbindelse med regulering av en ny østre trase for E8 i Ramfjorden, så har Statens vegvesen hatt mye fokus på tilrettelegging for fortsatt framtidig bruk av flyttleier som krysser E8, herunder den nordligste flyttleien i Lavangsdalen i området Sørbotn.

Aktiv flytting av rein (bruken av flyttvei) forbi anleggsområdet vil bli vanskeliggjort i forbindelse med en anleggsfase og den medfølgende økte aktiviteten. Fylkesmannen er av den oppfatning at i forhold til bruken av flyttveien, er det mulig å tilpasse anleggsperioden slik at den korresponderer med distriktets flyttmønster. Den økte menneskelige aktiviteten og støyen som en anleggsperiode vil innebære vil derimot føre til at dyrenes naturlige trekk forbi området i forbindelse med beiting vil minke i det tidsrommet anleggsperioden varer.

Ut ifra tilgjengelige bilder og kart og gjennomført befaring i området er Fylkesmannen av den oppfatning at kraftstasjonens skisserte plassering ikke vil komme i konflikt med reindriften bruk av området i driftsfasen til kraftverket. Vi er også av den oppfatning at inntaksdammen i

driftsfasen til småkraftverket ikke vil være til unødig hinder for reindriftas bruk av området, da både beite, flytt og trekk. Rørgaten skisseres utført som en nedgravd rør og således anser Fylkesmannen at denne i driftsfasen ikke vil fungere som stengsel for reinen og heller ikke ha noen negativ effekt på flyttveien. Det skal ikke være permanent vei opp til inntaksdammen, noe som fra reindrifsfaglig hold er positivt da permanente veier ansees som punktering av områder som vil medføre økt utfart/ferdsel pga økt tilgjengelighet.

Dette vil si at når anleggsfasen er over og aktivitetsnivået i området er tilbake ved det normale, vil muligheten for rein å trekke forbi og for å aktivt bruke flyttleien vende tilbake.

Det vil være viktig med god dialog mellom tiltakshaver og berørte reinbeitedistrikt for å minimere ulempene anleggsperioden vil medføre. Tilpassing av anleggsperioden er en forutsetning for at tiltaket ikke skal komme i konflikt med viktige reindriftsinteresser og reindriftslovens § 22. En slik tilpasning er nevnt av tiltakshaver som et avbøtende tiltak, men da kun i forhold til bruken av flyttleien. Fylkesmannen vil poengtere at like viktig vil det være å tilpasse anleggsperioden opp mot reinbeitedistriktets drift og bruk av området.

Fylkesmannens reindrifsfaglige vurdering er at Smalak kraftverk er et prosjekt som, med god dialog omkring anleggsperioden, ikke vil få nevneverdige konsekvenser for flyttleien og flyttesystemet i området.

8 Oppsummering

Fylkesmannens hovedkonklusjoner med begrunnelser er oppsummert først i brevet.

Med vennlig hilsen

Ingrid Hernes
assisterende fylkesmann

Evy Jørgensen
miljøverndirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.